EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 6. októbra 2010
KOM(2010) 546 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020
Únia inovácií

SEK(2010) 1161

Zhrnutie

V čase krátenia verejných rozpočtov, veľkých demografických zmien a zvyšujúcej sa konkurencie vo svete závisí konkurencieschopnosť Európy, naša schopnosť vytvoriť milióny nových pracovných miest, ktoré by nahradili tie, ktoré zanikli z dôvodu krízy, a celkovo náš budúci životný štandard od našej schopnosti inovovať výrobky, služby, podnikanie a sociálne procesy a modely. Preto sa inovatívnosť stala stredobodom stratégie Európa 2020. Inovatívnosť je zároveň naším najlepším prostriedkom na úspešné zvládnutie významných spoločenských výziev, akými sú zmena klímy, nedostatok energií a zdrojov, zdravie a starnutie, ktoré sú každým dňom naliehavejšie.

Európa netrpí nedostatkom potenciálu. Máme popredných svetových výskumníkov, podnikateľov, popredné podniky a jedinečné schopnosti vychádzajúce z našich hodnôt, tradícií, kreatívnosti a rozmanitosti. Dosiahli sme veľký pokrok vo vytvorení najväčšieho domáceho trhu na svete. Európske podniky a európska občianska spoločnosť aktívne pôsobia v rastúcich a rozvíjajúcich sa ekonomikách na celom svete. Pôvod mnohých inovácií, ktoré zmenili svet, možno nájsť v Európe. Môžeme a musíme však vykonať viac. V rýchlo sa meniacej svetovej ekonomike musíme stavať na našich prednostiach a rázne riešiť naše slabé stránky:

– nedostatok investícií do našej vedomostnej základne; iné krajiny, ako USA a Japonsko, investujú viac ako my a Čína ich rýchlo dobieha,

– neuspokojivé rámcové podmienky, počnúc nedostatočným prístupom k financiám, cez vysoké náklady na práva duševného vlastníctva a končiac pomalou tvorbou noriem a neefektívnym využívaním verejného obstarávania; to je vážny hendikep vo chvíli, keď sa firmy môžu rozhodnúť investovať a viesť výskum v mnohých iných kútoch sveta,

– prílišná fragmentácia a nákladná duplicita. Musíme naše zdroje využívať efektívnejšie a dosiahnuť kritické množstvo.

Azda najväčšou výzvou pre EÚ a jej členské štáty je prijatie oveľa strategickejšieho prístupu k inovatívnosti. Prístupu, v ktorom je inovatívnosť hlavným cieľom politiky, kde nás zaujíma stredno- a krátkodobá perspektíva, kde všetky nástroje politiky, opatrenia a finančné príspevky vedú k inovatívnosti, kde sú politiky EÚ a národné/regionálne politiky zosúladené a vzájomne sa dopĺňajú a v neposlednom rade, kde sa z najvyššej politickej úrovne určuje strategický program, pravidelne monitorujú pokroky a riešia časové sklzy.

Úniou inovácií sa stanovuje taký jasný, integrovaný a strategický prístup, ktorý využíva a vyzdvihuje naše prednosti novými a produktívnymi spôsobmi, a tým zachováva ekonomické základy, na ktorých stojí kvalita nášho života a náš sociálny model v čase starnutia nášho obyvateľstva. Prístup „všetko beží ako obvykle“ vedie k postupnej strate našich konkurenčných výhod a k akceptácii sústavného úpadku Európy.

Na dosiahnutie Únie inovácií sú potrebné tieto konkrétne kroky:

1. **V čase fiškálnych obmedzení potrebujú EÚ a členské štáty aj naďalej investovať do vzdelávania, výskumu a vývoja, inovácií a IKT. Takéto investície by tam, kde je to možné, nemali byť len chránené pred rozpočtovými škrtmi, ale mali by sa zvyšovať.**

2. **To by sa malo diať ruka v ruke s reformami týkajúcimi sa zvyšovania hodnoty peňazí a riešenia fragmentácie. EÚ a vnútroštátne systémy výskumu a inovácie si vyžadujú lepšie vzájomné prepojenie a skvalitnenie ich fungovania.**

3. **Naše vzdelávacie systémy treba zmodernizovať na všetkých úrovniach. Excelentnosť musí byť oveľa viac tým princípom, ktorým sa treba riadiť. Potrebujeme viac prvotriednych univerzít, zvyšovať úroveň zručností a priťahovať najväčšie talenty zo zahraničia.**

4. **Výskumníci a inovátori musia byť schopní pracovať a spolupracovať v rámci EÚ tak ľahko, ako vo svojich domovských krajinách. Európsky výskumný priestor sa musí v priebehu štyroch rokov dokončiť, pričom treba zriadiť rámce na skutočne voľný pohyb poznatkov.**

5. **Prístup k programom EÚ sa musí zjednodušiť a s podporou Európskej investičnej banky sa musí zvýrazniť ich „pákový účinok" na investície súkromného sektora. Úlohu Európskej rady pre výskum treba posilniť. Je potrebné urýchliť príspevky z rámcového programu na podporu rýchlo rastúcich MSP. Európsky fond regionálneho rozvoja by sa mal plne využiť na vytvorenie výskumných a inovatívnych kapacít v celej Európe založených na inteligentných stratégiách špecializácie v regiónoch.**

6. **Z nášho výskumu potrebujeme získať viac inovácií. Musí sa zlepšiť spolupráca medzi vedeckým a podnikateľským svetom, musia sa odstrániť prekážky a zaviesť stimuly.**

7. **Musia sa odstrániť ostávajúce bariéry, ktoré bránia podnikateľom „uviesť myšlienku na trh": lepší prístup k financiám najmä pre MSP, prijateľné náklady na práva duševného vlastníctva, inteligentnejšia a ambicióznejšia regulácia a ciele, rýchlejšie stanovenie interoperabilných noriem a strategické využívanie našich obrovských rozpočtov pre obstarávanie. Okamžitým krokom by malo byť dosiahnutie dohody o patentoch EÚ ešte pred koncom tohto roka.**

8. **Mali by sa založiť európske partnerstvá v oblasti inovácií v snahe urýchliť výskum, vývoj a uvádzanie inovácií na trh tak, aby bolo možné riešiť hlavné spoločenské výzvy, podeliť sa o poznatky a zdroje a naštartovať konkurencieschopnosť priemyslu EÚ, pričom začať treba s oblasťou zdravého starnutia.**

9. **Je potrebné lepšie využiť naše prednosti v oblasti dizajnu a kreatívnosti. Na prvé miesto musíme dostať sociálnu inováciu. Musíme vedieť lepšie pochopiť inovatívnosť vo verejnom sektore, identifikovať a zviditeľniť úspešné iniciatívy a porovnať pokroky.**

10. **Potrebujeme zlepšiť spoluprácu s našimi medzinárodnými partnermi. To znamená umožniť im prístup k našim programom pre výskum a vývoj a pritom zaručiť porovnateľné podmienky pre zahraničie. Znamená to aj v prípade potreby vytvoriť spoločnú líniu EÚ, ktorá by chránila naše záujmy.**

To je v podstate všetko o čom je Únia inovácií. Výhody nebudú zanedbateľné: podľa posledných odhadov by sa dosiahnutím nášho cieľa 3 % HDP EÚ na výskum a vývoj do roku 2020 mohli vytvoriť viac ako tri milióny pracovných miest a zvýšiť ročný HDP o takmer 800

miliárd EUR do roku 2025[1]. Aby sme to mohli dosiahnuť, potrebujeme úplnú a vytrvalú podporu Európskej rady, Európskeho parlamentu, vlád členských štátov, podnikateľov, verejných orgánov, výskumníkov a verejnosti.

Únia inovácií nám ponúka víziu, program, jasné rozdelenie úloh a rozsiahle monitorovacie postupy. Európska komisia urobí všetko pre to, aby sa Únia inovácií stala realitou.

[1] P. Zagamé (2010) *The Cost of a non-innovative Europe (Cena za Európu bez inovácií).*

OBSAH

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 Únia inovácií SEK(2010) 1161 1

1. Úvod 6

2. Posilnenie znalostnej základne a zníženie fragmentácie 9

2.1. Podpora excelentnosti pri rozvoji vzdelávania a zručností 9

2.2. Vytvorenie Európskeho výskumného priestoru 10

2.3. Zameranie nástrojov EÚ v oblasti financovania na priority iniciatívy Únia inovácií 12

2.4. Podpora Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) ako vzoru riadenia inovácií v Európe 13

3. Uvedenie dobrých nápadov na trh 14

3.1. Uľahčenie prístupu k financiám pre inovatívne spoločnosti 14

3.2. Vytvorenie jednotného trhu s inováciami 16

3.3. Podpora otvorenosti a využitia kreatívneho potenciálu Európy 18

4. Maximalizovanie sociálnej a územnej súdržnosti 21

4.1. Šírenie prínosov inovácií v celej Únii 21

4.2. Zvýšenie sociálnych prínosov 22

5. Spojenie síl na dosiahnutie prelomových objavov: Európske partnerstvá v oblasti inovácií 24

6. Zvýšenie účinku našich politík vonkajšou spoluprácou 28

7. Realizácia 30

7.1. Reforma systémov výskumu a inovácií 30

7.2. Meranie pokroku 30

7.3. Angažovanosť všetkých na realizáciu Únie inovácií 32

PRÍLOHA I ..... Nástroj samohodnotenia: Znaky vnútroštátnych a regionálnych systémov výskumu a inovácií dosahujúcich vynikajúce výsledky 34

PRÍLOHA II Prehľad výsledkov výskumu a inovácií 38

PRÍLOHA III Európske partnerstvá v oblasti inovácií Ciele a rozsah pilotného projektu európskeho partnerstva v oblasti inovácií zameraného na aktívne a zdravé starnutie 42

1. ÚVOD

Keďže verejné deficity boli na účely obnovy verejných financií zvládnuté a keďže sa naša pracovná sila znižuje, čo bude základom budúcej konkurencieschopnosti Európy? Ako vytvoríme nový rast a nové pracovné miesta? Ako opäť naštartujeme hospodárstvo Únie?

Ako nájdeme riešenia na rastúce spoločenské výzvy, akými sú zmena klímy, zásoby energie, nedostatok zdrojov a vplyv demografických zmien? Ako zlepšíme zdravie a bezpečnosť a ako budeme udržateľne poskytovať vodu a vysokokvalitné a cenovo prijateľné potraviny?

Jedinou odpoveďou sú inovácie, ktoré sú v centre pozornosti stratégie Európa 2020[2] schválenej členskými štátmi na zasadnutí Európskej rady v júni 2010, na ktorom sa zdôraznil inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast, ktorý je cieľom stratégie. „Únia inovácií" je jednou zo siedmich hlavných iniciatív oznámených v rámci stratégie Európa 2020. Jej cieľom je zlepšiť podmienky a prístup, pokiaľ ide o financovanie výskumu a inovácií, zabezpečiť aby sa inovatívne nápady pretavili do produktov a služieb, ktoré vytvárajú rast a pracovné miesta.

Iniciatíva Únia inovácií sa rozvíja popri hlavnej iniciatíve o priemyselnej politike pre obdobie globalizácie, ktorej cieľom je zabezpečiť silný, konkurencieschopný a diverzifikovaný výrobný hodnotový reťazec s osobitným dôrazom na malé a stredné podniky. Dopĺňa iné hlavné iniciatívy, akými sú Digitálny program, Mládež v pohybe a Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta. V spojení s iniciatívou Únia inovácií sa vďaka týmto iniciatívam zlepšia podmienky pre inovácie, okrem iného urýchlením zavádzania vysokorýchlostného internetu a jeho aplikácií, zabezpečením silnej priemyselnej základne, podporovaním špičkových systémov vzdelávania, moderných trhov práce a správnej kombinácie zručností pre budúcu pracovnú silu Európy. Iniciatívu Únia inovácií doplnia a posilnia aj ďalšie hlavné politiky, ako je oživenie jednotného trhu prostredníctvom Aktu o jednotnom trhu, účinná politika hospodárskej súťaže a lepší prístup na trhy tretích krajín prostredníctvom novej obchodnej stratégie.

Toto oznámenie sa zaoberá výzvami a príležitosťami, ktorým čelí Európa v kľúčových oblastiach, kde je potrebné vyvinúť okamžité a udržateľné úsilie. Jasne sa v ňom stanovujú kľúčové európske, vnútroštátne a regionálne iniciatívy potrebné na vytvorenie Únie inovácií[3].

Európa začína na silnej pozícii. Dnes patrí niekoľko členských štátov medzi svetových lídrov v oblasti výroby, kreatívnosti, dizajnu, letectva, telekomunikácií, energetiky a environmentálnych technológií. Máme regióny, ktoré patria k najinovatívnejším na svete. Naše hospodárstva sú podporované niektorými verejnými službami, ktoré sú najdynamickejšie na svete, a máme dlhú tradíciu v sociálnych inováciách.

Ešte ale môžeme a musíme vykonať viac. Nedostatočne investujeme do našej znalostnej základne, keďže každoročne investujeme do výskumu a vývoja o 0,8 % HDP menej ako USA a o 1,5 % menej ako Japonsko, pričom najväčšie nedostatky máme v prípade investícií v súvislosti s podnikovým výskumom a vývojom a rizikovým kapitálom[4]. Reformu potrebuje

---

2 KOM(2010) 2020.

3 Iniciatívy navrhované v iniciatíve Únia inovácií sú podporené analýzami uvedenými v sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie, SEK(2010) 1160.

4 Podnikový výskum a vývoj v EÚ je o 66 % nižší ako v USA a o 122 % nižší ako v Japonsku, pokiaľ ide o podiel HDP; investície do rizikového kapitálu sú o 64 % nižšie ako v USA; a podiel obyvateľov, ktorí

aj náš systém vzdelávania. Výskum a vývoj vykonávaný súkromným sektorom je v čoraz väčšej miere zaisťovaný rozvíjajúcimi sa ekonomikami a tisíce našich najlepších výskumných pracovníkov a inovátorov sa presťahovalo do krajín, kde sú podmienky priaznivejšie. Podľa posledných odhadov by sa dosiahnutím nášho cieľa 3 % HDP EÚ na výskum a vývoj do roku 2020 mohli vytvoriť 3,7 milióna pracovných miest a zvýšiť ročný HDP o takmer 800 miliárd EUR do roku 2025[5]. Len málo našich inovatívnych malých a stredných podnikov prerastá do veľkých spoločností. Hoci je trh EÚ najväčším trhom na svete, zostáva fragmentovaný a nedostatočne priaznivý pre inovácie. Aj keď odvetvie služieb teraz tvorí 70 % hospodárstva, stále sú nedostatočne rozvinuté služby založené na znalostiach.

Krajiny ako Čína a Južná Kórea nás rýchlo doháňajú a pokiaľ ide o inovácie, z imitátorov sa teraz stávajú lídri v inováciách (pozri porovnania medzi EÚ a Čínou v prílohe II). Na rozdiel od EÚ sa usilujú o strategický prístup k vytváraniu prostredia, ktoré podporuje inovácie.

Ich rozvoj vytvára obrovské trhové príležitosti a nový potenciál pre spoluprácu, ale takisto značný tlak na naše spoločnosti. Medzitým sú Spojené štáty americké a Japonsko naďalej pred EÚ, pokiaľ ide o výkonnosť v oblasti inovácií. Európska únia sa potrebuje konfrontovať s výzvami tvárou v tvár a využiť svoj obrovský vedecký a inovatívny potenciál. EÚ musí:

- **Riešiť nepriaznivé rámcové podmienky**: slabá dostupnosť financií, vysoké náklady na patentovanie, fragmentácia trhu, zastarané predpisy a postupy, príliš pomalé stanovovanie noriem a neschopnosť strategicky využívať verejné obstarávanie brzdia súkromné investície do výskumu a inovácií a bránia nápadom, aby sa vôbec dostali trh. Okrem toho prekážky jednotného trhu sťažujú cezhraničnú spoluprácu medzi rôznymi aktérmi, získavanie a zdieľanie znalostí zo všetkých zdrojov, čo je čoraz viac modelom vývoja úspešných inovácií.

- **Zabrániť fragmentácii úsilia:** vnútroštátne a regionálne systémy v oblasti výskumu a inovácií pracujú nezávisle na sebe a ich európsky rozmer je len okrajový. To vedie k nákladnej duplicite a prekrývaniu, ktoré sú v čase obmedzených financií neakceptovateľné. Tým, že lepšie spojíme naše sily, zameriame sa na excelentnosť a vytvoríme skutočný Európsky výskumný priestor, môže EÚ zvýšiť kvalitu výskumu a šance na to, aby Európa mohla preraziť s významnými prelomovými objavmi a zvýšiť účinnosť investícií potrebných na uvedenie nápadov na trh.

Z globálneho hľadiska musí Európa takisto vyvinúť osobitný prístup k inováciám, ktorý bude stavať na jej silných stránkach a zúročí jej hodnoty:

- **Zameraním sa na inovácie, ktoré budú riešiť hlavné spoločenské výzvy identifikované stratégiou Európa 2020**, posilnením nášho vedúceho postavenia v oblasti kľúčových technológii, využitím potenciálu, ktorý tieto trhy ponúkajú pre inovatívne podniky, a zvyšovaním konkurencieschopnosti EÚ. Inovácie sa musia stať kľúčovým prvkom v politikách EÚ a EÚ musí využiť veľký potenciál verejného sektora v oblastiach, akými je energia a voda, zdravie, verejná doprava a vzdelávanie s cieľom priniesť na trh nové riešenia.

---

ukončili terciárne vzdelávanie, je o 69 % nižší ako v USA a o 76 % nižší ako v Japonsku (pozri prílohu II).

5 P. Zagamé, (2010) *The cost of a non-innovative Europe (Cena za Európu bez inovácií),* http://ec.europa.eu/research/social-sciences/policy-briefs-research-achievements_en.html

- **Usilovaním sa o širšiu koncepciu inovácií**, ktorá je založená tak na výskume, ako aj na inováciách v obchodných modeloch, podpore značiek a službách, ktoré predstavujú pre používateľov pridanú hodnotu a kde Európa disponuje jedinečnými talentami. Kreatívnosť a rozmanitosť našich ľudí a sila európskych kreatívnych odvetví ponúka obrovský potenciál na tvorbu nového rastu a pracovných miest prostredníctvom inovácií, najmä pre malé a stredné podniky.

- **Zapojením do inovatívneho cyklu všetky zúčastnené strany a všetky regióny**: nielen veľké spoločnosti, ale aj MSP vo všetkých odvetviach vrátane verejného sektora, sociálneho hospodárstva a samotných občanov („sociálna inovácia"); nielen niekoľko oblastí vyspelých technológií, ale aj všetky regióny v Európe a každý členský štát, pričom sa každý sústredí na svoje silné stránky („inteligentná špecializácia") pri vzájomnej spolupráci Európy a jednotlivých členských štátov a regiónov.

Navyše za predpokladu, že hospodárska súťaž nebude narušená a bude dobre fungovať stávajú sa konkurenčné trhy kľúčom k inováciám, pričom nevyhnutnou podmienkou je prísne presadzovanie dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže, ktoré zaručia prístup na trh a príležitosti pre nové subjekty na trhu.

Európska rada bude spolu s Európskym parlamentom monitorovať výkonnosť Európy v tematických oblastiach stratégie Európa 2020. Prvé takéto hodnotenie bude venované výskumu a inováciám v decembri 2010. Na dosiahnutie cieľov iniciatívy Únia inovácií je potrebná radikálna zmena. Vo svete po kríze sa Európa musí posunúť zo zóny, kde „všetko beží ako obvykle" a stanoviť inovácie za svoj základný politický cieľ. Na to, aby sa hospodárstvo EÚ premenilo na skutočnú Úniu inovácií, je potrebné politické vedenie, odvážne rozhodnutia a odhodlané vykonávanie.

Európska únia by sa mala zaviazať k vytvoreniu skutočnej „Únie inovácií" do roku 2020:

– **Prevzatím kolektívnej zodpovednosti za strategickú, inkluzívnu a podnikateľsky orientovanú politiku v oblasti výskumu a inovácií s cieľom riešiť hlavné spoločenské výzvy, zvýšiť konkurencieschopnosť a vytvoriť nové pracovné miesta. Komisia bude tento strategický postup zohľadňovať vo všetkých svojich politikách a apeluje na všetky ďalšie inštitúcie EÚ, aby tak urobili tiež.**

– **Uprednostňovaním a ochranou investícií do našej znalostnej základne, znižovaním nákladnej fragmentácie a premenou Európy na miesto, ktoré je priaznivejšie pre inovácie a pre uvádzanie nápadov na trh. Za lehotu na vytvorenie Európskeho výskumného priestoru by sa mal stanoviť rok 2014.**

– **Dohodnutím sa na vytvorení európskych partnerstiev v oblasti inovácií, najprv v oblasti aktívneho a zdravého starnutia, na združovaní zdrojov a odborných znalostí s cieľom nájsť riešenia na spoločenské výzvy a vytvoriť konkurenčnú výhodu na kľúčových trhoch.**

2. POSILNENIE ZNALOSTNEJ ZÁKLADNE A ZNÍŽENIE FRAGMENTÁCIE

2.1. Podpora excelentnosti pri rozvoji vzdelávania a zručností

V mnohých krajinách po celom svete sa stanovili rozsiahle programy v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a podpory kariéry v oblasti výskumu a inovácií. EÚ musí zabezpečiť, aby mala dostatočný prísun vysokokvalifikovaných pracovníkov, ktorým by mala byť ponúknutá atraktívna kariéra a jednoduchá mobilita vo všetkých odvetviach a krajinách; inak sa inovatívne investície a talenty presunú inde[6].

Východiskom pre iniciatívu Únia inovácií je vytvorenie špičkového, moderného vzdelávacieho systému vo všetkých členských štátoch. Hoci má Európa dobrý systém základného vzdelávania v porovnaní s mnohými časťami sveta, výrazne slabou stránkou zostáva výučba prírodných vied v niektorých členských štátoch. Stále sa príliš málo dievčat venuje prírodným vedám na vyššom stupni. Navyše sú teraz potrebné inovácie vo všetkých oblastiach života: školy musia zabezpečiť, aby boli mladí ľudia pripravení čeliť tejto výzve.

Rovnako je naliehavá reforma vysokoškolského vzdelávania. Väčšina európskych univerzít nie je dostatočne atraktívnych pre prilákanie najlepších svetových talentov, pričom relatívne malý počet univerzít sa umiestňuje na popredných priečkach v existujúcich medzinárodných hodnoteniach. Európske univerzity by mali byť oslobodené od nadmernej regulácie a mikroriadenia, čím by získali plnú inštitucionálnu zodpovednosť. Univerzity takisto potrebujú väčšiu rozmanitosť v ich poslaní a perspektívach s inteligentnejšou špecializáciou v jednotlivých odboroch.

Podiel výskumných pracovníkov k počtu obyvateľov Európy je oveľa nižší ako v USA, Japonsku a iných krajinách. EÚ bude potrebovať najmenej jeden milión nových výskumných pracovných miest, ak chce v oblasti výskumu a vývoja dosiahnuť cieľ 3 % . Požadovaný počet výskumných pracovníkov je podstatne vyšší, keďže mnohí výskumní pracovníci odídu v nadchádzajúcom desaťročí do dôchodku. EÚ a jej členské štáty by preto mali posilniť svoju kapacitu prilákať a vzdelávať mladých ľudí pre oblasť výskumu a ponúknuť im možnosť výskumnej kariéry, ktorá obstojí v medzinárodnej konkurencii, aby zostali v Európe a aby tí najlepší zo zahraničia mali motiváciu prísť do Európy. V tejto súvislosti zohrávajú významnú úlohu štipendiá Marie Curie v rámci rámcového výskumného programu, vďaka ktorým je posilnené rozširovanie zručností, mobilita a cezhraničné kariérne možnosti pre výskumníkov[7]. V širšom kontexte je potrebné urobiť viac na to, aby sa vyriešil nedostatok zručností v oblasti inovácií a implementovala sa európska „e-skills“ agenda (agenda pre elektronické zručnosti)[8]. To je zásadné na urýchlenie vývoja a prijatia inovatívnych modelov podnikania zo strany európskych podnikov, najmä malých a stredných podnikov.

Podnikatelia by sa mali viac zapojiť do prípravy učebných osnov a doktorandských štúdií, aby sa tak lepšie skombinovali zručnosti s potrebami podnikov pri využití napríklad „Univerzitno – podnikového fóra“[9]. Na univerzitách existujú dobré príklady interdisciplinárnych prístupov, ktoré spájajú zručnosti, od zručností v oblasti výskumu až

---

6 Politikami a opatreniami na podporu prístupu ku kvalitnému vzdelaniu, dobre fungujúcich trhov práce a rozvoja zručností sa budú v rámci stratégie Európa 2020 zaoberať hlavné iniciatívy „Mládež v pohybe“ a „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“.

7 http://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/

8 Pozri oznámenie pod názvom „Elektronické zručnosti pre 21. storočie: posilnenie konkurencieschopnosti, rastu a zamestnanosti“, KOM(2007) 496.

9 Porovnaj: http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc1261_en.htm

po finančné a podnikateľské zručnosti a od kreatívnosti a dizajnu až po medzikultúrne zručnosti[10].

Záväzky Únie inovácií

1. Do konca roku 2001 by členské štáty mali mať zavedené stratégie na **odbornú prípravu dostatočného počtu výskumných pracovníkov tak, aby mohli splniť svoje národné ciele v oblasti výskumu a vývoja** a aby mohli **ponúkať atraktívne pracovné podmienky** vo verejných výskumných zariadeniach. Vo všetkých týchto stratégiách by malo byť plne zohľadnené posudzovanie kariéry z rodového hľadiska a z hľadiska „dvojitej" kariéry.

2. V roku 2011 Komisia podporí na základe súčasných prípravných prác[11] **nezávislý viacrozmerný medzinárodný hodnotiaci systém na porovnávanie výsledkov univerzít.** Vďaka nemu bude možné zistiť, ktoré európske univerzity dosahujú najlepšie výsledky. V roku 2011 budú navrhnuté ďalšie kroky v oznámení o reforme a modernizácii vysokoškolského vzdelávania.
Komisia bude takisto podporovať spoluprácu medzi podnikmi a akademickými inštitúciami vytváraním „**znalostných aliancií**" medzi odvetviami vzdelávania a podnikania s cieľom vypracovať **nové študijné programy, vďaka ktorým by sa vyriešil nedostatok inovatívnych zručností** (pozri takisto záväzok 3 v oblasti elektronických zručností). Vďaka takýmto alianciám sa budú môcť univerzity modernizovať smerom k interdisciplinarite, podnikaniu a k budovaniu pevnejších partnerstiev s podnikmi.

3. V roku 2011 Komisia navrhne integrovaný rámec na rozvoj a podporu **elektronických zručností pre inovácie a konkurencieschopnosť** založený na partnerstvách so zúčastnenými stranami. Jeho základom bude systém ponuky a dopytu, celoeurópske usmernenia pre nové študijné programy, značky kvality pre odbornú prípravu v oblasti priemyslu a činnosti na zvyšovanie povedomia.

2.2. Vytvorenie Európskeho výskumného priestoru

Pretože peniaze musia mať hodnotu, je dôležitejšie ako kedykoľvek predtým vyhnúť sa nákladným prekrývaniam a zbytočnej duplicite vo vnútroštátnom výskume. Je potrebné vytvoriť skutočne jednotný Európsky výskumný priestor, v ktorom budú môcť všetci aktéri z verejnej aj súkromnej sféry slobodne pôsobiť, vytvárať aliancie a zhromažďovať kritické množstvo na účely hospodárskej súťaže a spolupráce v celosvetovom meradle. Skupiny vnútroštátnych zástupcov a Európska komisia spolupracujú v piatich hlavných oblastiach: ľudské zdroje, výskumné programy, výskumné infraštruktúry, zdieľanie znalostí (pozri oddiel 3.3) a medzinárodná spolupráca v oblasti vedy a techniky (pozri oddiel 6). Výskumní pracovníci, výskumné inštitúcie a agentúry financovania v Európe stále čelia mnohým právnym a praktickým prekážkam, ktoré im bránia v slobodnom pôsobení, najmä v zahraničí. Dokončenie Európskeho výskumného priestoru je právna požiadavka. Rada a Parlament vyzvali na jej splnenie. Je potrebné urýchliť pokrok a vydať sa smerom k spoločnému rámcu

---

10 Príkladom je nová Aalto University vo Fínsku.

11 *Štúdia uskutočniteľnosti viacrozmerného celosvetového porovnávania univerzít*, http://www.u-multirank.eu; *Hodnotenie univerzitného výskumu v Európe*, http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/assessing-europe-university-based-research_en.pdf

zásad a cieľov. Na dosiahnutie dobre fungujúceho Európskeho výskumného priestoru by Únia mala stanoviť lehotu, ktorou by bol koniec roka 2014.

Celkový systém podpory výskumu a vývoja sa stal v Európe oveľa zložitejší. Potenciálni príjemcovia sa zoznamujú s množstvom vnútroštátnych a regionálnych programov a medzivládnych iniciatív, ako aj postupov EÚ v oblasti financovania. Pravidlá a harmonogramy obrovského množstva existujúcich nástrojov nie sú zladené. To vytvára obrovskú administratívnu záťaž, ktorá môže odradiť od účasti, najmä zo strany malých a stredných podnikov, a od cezhraničnej spolupráce. Vysoká priorita sa musí dať nedávnej práci, do ktorej sa zapojili zúčastnené strany a agentúry financovania s cieľom zjednodušiť postupy a podmienky a navzájom ich zosúladiť.

Prelomový výskum a inovácie si čoraz viac vyžadujú infraštruktúry svetovej kvality. Priťahujú svetové talenty do inovatívnych klastrov a sú zásadnou živnou pôdou pre IKT a kľúčové podporné technológie, ako je mikroelektronika a nanoelektronika, biotechnológie, nové materiály a vyspelé výrobné systémy. Vzhľadom na ich rastúcu zložitosť, rozsah a náklady je potrebné zdroje na ich tvorbu a ovládanie zhromaždiť z celej Európy a v niektorých prípadoch aj z iných častí sveta. Hlavný pokrok sa dosiahol prostredníctvom Európskeho strategického fóra pre výskumné infraštruktúry, ktoré schválilo priority a iniciovalo investície do hlavných infraštruktúr. Okrem toho sa značný pokrok dosiahol v zapojení infraštruktúr IKT pre výskum. V kontexte obmedzených verejných zdrojov by sa týmto investíciám mala dať politická priorita a mali by sa vyvinúť nové mechanizmy financovania. Okrem toho by výskumné infraštruktúry mali byť naďalej otvorené výskumným pracovníkom v oblasti priemyslu a partnerstvám s nimi s cieľom riešiť spoločenské výzvy a podporiť konkurencieschopnosť EÚ.

Záväzky Únie inovácií

4. V roku 2012 Komisia navrhne **rámec a podporné opatrenia pre Európsky výskumný priestor na odstránenie prekážok mobility a cezhraničnej spolupráce**, pričom by mali vstúpiť do účinnosti koncom roka 2014. Ich cieľom bude najmä zabezpečiť prostredníctvom spoločného prístupu:

- kvalitu doktorandskej odbornej prípravy, atraktívne podmienky zamestnania a rodovú rovnosť vo výskumnej kariére;

- mobilitu výskumných pracovníkov medzi hranicami a odvetviami, a to aj prostredníctvom otvoreného prijímania pracovníkov do verejných výskumných inštitúcií a porovnateľných štruktúr výskumnej kariéry a uľahčením vytvorenia európskych doplnkových dôchodkových fondov;

- cezhraničné pôsobenie organizácií vykonávajúcich výskum, agentúr a nadácií financovania, a to aj zabezpečením jednoduchosti a vzájomného súladu pravidiel a postupov financovania vychádzajúc z práce zúčastnených strán, agentúr financovania a ich zastupiteľských organizácií;

- šírenie, prenos a využívanie výsledkov výskumu, a to aj pomocou otvoreného prístupu k publikáciám a údajom z výskumu financovaného z verejných zdrojov;

- otvorenie výskumných infraštruktúr v členských štátoch celému spoločenstvu európskych používateľov; a

- konzistentnosť stratégií a akcií EÚ a národných stratégií a akcií, pokiaľ ide o medzinárodnú spoluprácu v oblasti vedy a techniky.

5. Do roku 2015 by mali členské štáty spolu s Komisiou dokončiť alebo začať výstavbu 60 % **prioritných európskych výskumných infraštruktúr** v súčasnosti určených Európskym strategickým fórom pre výskumné infraštruktúry[12]. Inovačný potenciál týchto (ale aj IKT a ďalších) infraštruktúr by sa mal zvýšiť. Členské štáty sa vyzývajú, aby prehodnotili svoje operačné programy, a tým uľahčili využitie peňazí z kohéznej politiky na tento účel.

2.3. Zameranie nástrojov EÚ v oblasti financovania na priority iniciatívy Únia inovácií

Programy EÚ v oblasti výskumu a inovácií Európskej únii dobre poslúžili, keďže sa zameriavali na excelentnosť na európskej úrovni. Úspech Európskej rady pre výskum ukazuje, že toto je skutočne cesta vpred. Proces stanovovania priorít pre časť rámcového programu, ktorý sa týka spolupráce a ktorý zahŕňa mnohé zúčastnené strany v celej Európe, poskytuje jedinečnú pridanú hodnotu a základ pre priority vymedzené v programoch mnohých členských štátov. Veľký pokrok sa dosiahol aj pri rozvoji partnerstiev na spoločné vykonávanie výskumu financovaného členskými štátmi a priemyslom[13].

Vzhľadom na tento vývoj je potrebné zosúladiť nástroje EÚ v oblasti financovania výskumu a inovácií a zamerať ich na ciele iniciatívy Únia inovácií. Musí sa posilniť a zjednotiť podpora všetkých oblastí výskumu a inovácií, od základného výskumu až po uvedenie na trh. Možnosti financovania by mali zodpovedať potrebám rôznych účastníkov, najmä malých a stredných podnikov s potenciálom premeniť výsledky na nové produkty a služby.

Navyše integrácia rozmeru výskumu a inovácií by sa mala odraziť v programoch EÚ v oblasti financovania vrátane rámcového programu, rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie a kohéznych fondov. Takisto je potrebná ich lepšia koordinácia v súvislosti s navrhovaním a vykonávaním, aby sa maximalizoval ich vplyv, ľahká použiteľnosť a pridaná hodnota EÚ.

Existuje ešte veľký priestor pre zjednodušenie. Výskumní pracovníci a inovátori by mali stráviť viac času v laboratóriách alebo venovať viac času podnikateľským činnostiam a menej času administratíve. Ak sa rýchlo príjmu rozhodnutia o návrhoch Komisie týkajúcich sa nariadení o rozpočtových pravidlách, je možné dosiahnuť rýchly pokrok v rámcovom programe[14].

Zatiaľ čo v 20. storočí menili hospodárstva také technológie, ako je letecká doprava a telekomunikácie, teraz prispievajú k rastu aj iné kľúčové podporné technológie ako sú eko-, nano-, bio- a infotechnológie. Tieto technológie sa môžu dotknúť všetkých oblastí nášho života a regulačné rámce musia byť založené na vedeckých dôkazoch pri transparentnom informovaní a zapojení občanov. Týmto spôsobom Európa môže zabezpečiť verejnú dôveru vo vedecké a technologické prelomové objavy a poskytnúť priaznivé prostredie pre investície. K tomu by malo prispievať zlepšenie schopnosti pozerať sa vpred (vrátane predvídania,

---

12 http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=esfri-roadmap

13 Partnerstvá založené na článkoch 185 a 187 Zmluvy o EÚ (spoločné technologické iniciatívy).

14 Oznámenie Komisie s názvom „Zjednodušenie realizácie rámcových programov pre výskum“, KOM(2010) 187.

prognostiky, posudzovania technológií a modelovania). Aj keď tieto aktivity prebiehajú na rôznych úrovniach, je potrebné ich spojiť a využívať účinne pri tvorbe politík.

6. **Budúce programy EÚ v oblasti výskumu a inovácií sa zamerajú na ciele stratégie Európa 2020, a najmä iniciatívy Únia inovácií**. V roku 2011 vzhľadom na budúce finančné výhľady stanoví Komisia spôsoby, akými sa **budúce programy zamerajú na spoločenské výzvy, zosúladia nástroje financovania a radikálne zjednodušia prístup k nim tým, že sa od systému založeného na kontrole prejde na systém založený na dôvere**. V rámcovom programe pre výskum by sa mala posilniť úloha Európskej rady pre výskum pri podpore excelentnosti a upevniť priority zamerané na priemysel (vrátane partnerstiev na podporu priemyslu v oblastiach akými sú kľúčové podporné technológie).

7. Komisia navrhne **budúce programy EÚ v oblasti výskumu a inovácií** s cieľom zabezpečiť jednoduchý prístup a intenzívne zapojenie MSP, najmä tých, ktoré majú vysoký potenciál rastu. Pokračovať by sa malo vo využívaní partnerstiev s agentúrami členských štátov, pričom by sa malo vychádzať zo skúseností s iniciatívou Eureka Eurostars.

8. Komisia **posilní vedeckú základňu pre tvorbu politík** prostredníctvom Spoločného výskumného centra. Komisia takisto vytvorí „**Európske fórum pre činnosti s výhľadom do budúcnosti**“, ktoré spojí existujúce štúdie a údaje a zapojí verejnosť a zúčastnené strany z verejného a súkromného sektora s cieľom zlepšiť dôkazovú základňu politík.

2.4. Podpora Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) ako vzoru riadenia inovácií v Európe

Vytvorenie Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) poskytlo silný nový impulz na integráciu troch strán „znalostného trojuholníka“ (vzdelávanie, výskum a inovácie) po prvýkrát na úrovni EÚ podporou nových modelov riadenia a financovania. Je to priekopnícky a vzorový model na stimuláciu inovácií v Európe. V snahe pokryť celý reťazec inovácií majú jeho znalostné a inovačné spoločenstvá (Knowledge and Innovation Communities – KIC) spájať najkreatívnejších a najinovatívnejších partnerov na svete z výskumu, podnikania a akademickej obce, ktorí by spolupracovali na riešení najvážnejších spoločenských výziev. EIT preto bude podporovať výskum orientovaný na inovácie, ako aj vznik a rozvoj podnikania vrátane podnikateľského vzdelávania, ktoré bude uznané v multidisciplinárnych tituloch so „značkou EIT“ udeľovaných partnerskými univerzitami KIC. Nové pružné financovanie vysokorizikových podnikateľských činností a využívanie dobročinných fondov na podporu inovácií zaistí nadácia EIT.

<u>Záväzok Únie inovácií</u>

9. Do polovice roku 2011 **by mal EIT stanoviť strategický inovačný program na rozšírenie svojich aktivít** ako vzor pre „Inovácie v Európe“. Ten by mal mapovať jeho dlhodobý vývoj v rámci Únie inovácií vrátane vytvorenia nových znalostných a inovačných spoločenstiev, úzkeho prepojenia so súkromným sektorom a dôležitejšej úlohy v podnikaní. Takisto by mal stavať na nadácii EIT, ktorá vzniká tento rok, a na zavedení „titulu EIT“ ako medzinárodne uznávanej značky excelentnosti.

3. UVEDENIE DOBRÝCH NÁPADOV NA TRH

Európski podnikatelia v súčasnosti čelia mnohým prekážkam a nepriaznivým rámcovým podmienkam, pokiaľ ide o uvádzanie nápadov na trh. Na európskej úrovni je potrebné, aby bol tento súbor prekážok systematicky odstránený a aby bol vytvorený jednotný trh pre inovácie.

3.1. Uľahčenie prístupu k financiám pre inovatívne spoločnosti

Európa musí investovať do vývoja nových nápadov. To je v prvom rade úloha súkromného sektora. V súčasnosti Európa investuje do rizikového kapitálu približne o 15 miliárd EUR ročne menej ako USA a na dosiahnutie cieľa 3 % HDP je potrebné každoročne investovať do výskumu a vývoja o 100 miliárd EUR viac[15]. Banky nie sú ochotné požičiavať spoločnostiam založeným na znalostiach bez ručenia. Finančná kríza túto neradostnú situáciu ešte zhoršila.

Na trhu existuje viacero nedostatkov. Vo fáze prenosu technológií a v počiatočnej fáze nové spoločnosti prechádzajú „údolím smrti“, keď sú verejné granty na výskum vyčerpané a prilákať súkromných investorov nie je možné. Verejná podpora súkromného počiatočného kapitálu a fondov na začatie podnikania odstránenie tohto nedostatku je v súčasnosti veľmi fragmentovaná a nárazová alebo jej riadenie nemá potrebné odborné znalosti.

Inovatívne spoločnosti s potenciálom expandovať na medzinárodné trhy majú obmedzený prístup k financiám na rast z rizikového kapitálu. Väčšina fondov rizikového kapitálu v Európe je na podporu sústavného rastu inovatívnych spoločností príliš malá a nemá kritické množstvo na špecializáciu a nadnárodné pôsobenie. Európa potrebuje posilniť trh rizikového kapitálu vytvorením stimulov na investovanie a zlepšením regulácie.

Mnohé etablované inovatívne spoločnosti, veľké aj malé, čelia nedostatku pôžičiek s vyšším rizikom. Bankám chýba schopnosť oceniť znalostný kapitál, ako je napríklad duševné vlastníctvo, a preto často nie sú ochotné investovať do spoločností založených na znalostiach. Pôžičky sú potrebné aj na pomoc pri financovaní hlavných projektov v oblasti infraštruktúr.

Aby sa odstránili tieto nedostatky a aby sa Európa stala atraktívnym miestom na investovanie do inovácií, je potrebné inteligentné využívanie partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom, ako aj zmeny v regulačnom rámci. Je potrebné odstrániť všetky zostávajúce prekážky týkajúce sa fondov rizikového kapitálu, ktoré pôsobia cezhranične. Musí sa zjednodušiť kótovanie inovatívnych spoločností na burze, aby sa zjednodušil prístup ku kapitálu[16]. Usmernenia týkajúce sa rizikového kapitálu štátnej pomoci umožňujú členským štátom odstrániť nedostatky vo financovaní, ktoré je dostupné na trhu. Veľkosť finančnej medzery sa prehodnocuje tak, aby zodpovedala súčasným podmienkam.

Na úrovni EÚ súčasný finančný nástroj s rozdelením rizika v rámci siedmeho rámcového programu a finančné nástroje rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie[17]

---

15 Najnovšie dostupné údaje z roku 2008 vrátane rizikového kapitálu v počiatočnej fáze a fáze expanzie.

16 Pozri pripravované Oznámenie Komisie o „Akte o jednotnom trhu“.

17 Finančný nástroj s rozdelením rizika je systém rozdelenia úverového rizika, ktorý spoločne vytvorili ES a EIB, aby sa zlepšil prístup súkromných spoločností alebo verejných inštitúcií k financovaniu dlhov

umožnili realizovať investície vo výške omnoho vyššej ako 20-násobok príspevku z rozpočtu EÚ[18] a nemohli uspokojiť všetky žiadosti. Odborné znalosti a postavenie skupiny Európskej investičnej banky (EIB) na trhu pri riadení týchto finančných nástrojov boli hlavným faktorom ich úspechu. Návrhy Komisie týkajúce sa zmien v nariadeniach o rozpočtových pravidlách zjednodušia vykonávanie budúcich systémov tohto typu.

Ako už bolo naznačené v stratégii Európa 2020, môžu sa vyskytnúť príležitosti na zapojenie ďalších stimulačných mechanizmov pre inovácie v súvislosti s trhom s uhlíkom, konkrétne pre rýchlo sa rozvíjajúce odvetvia. Komisia túto myšlienku podrobnejšie preskúma.

Záväzky Únie inovácií

10 Do roku 2014: na základe návrhov Komisie by mala EÚ **zaviesť finančné nástroje na pritiahnutie značného nárastu súkromných financií** a odstrániť nedostatky na trhu v súvislosti s investovaním do výskumu a inovácií. Príspevky z rozpočtu EÚ by mali vytvoriť značný pákový účinok a rozšíriť úspech siedmeho rámcového programu a rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie. Komisia bude spolu so skupinou Európskej investičnej banky, vnútroštátnymi finančnými sprostredkovateľmi a súkromnými investormi pracovať na vývoji návrhov riešiacich tieto kritické nedostatky: i) investície do prenosu znalostí a začínajúcich podnikov; ii) rizikový kapitál pre rýchlo rastúce spoločnosti expandujúce na trh EÚ a na svetové trhy; iii) financovanie s rozdelením rizika pre investície do projektov výskumu, vývoja a inovácií; a iv) pôžičky pre inovatívne rýchlo rastúce malé a stredné podniky a podniky so strednou kapitalizáciou. Návrhmi sa zabezpečí vysoký pákový účinok, efektívne riadenie a jednoduchý prístup pre podniky.

11. Do roku 2012 Komisia zabezpečí, aby mohli **fondy rizikového kapitálu zriadené v ktoromkoľvek členskom štáte fungovať a investovať slobodne v EÚ (ak to bude nevyhnutné, tak aj prijatím nového legislatívneho režimu). Bude sa snažiť o odstránenie akéhokoľvek** daňového zaobchádzania, ktoré je nepriaznivé pre cezhraničné aktivity.

12. **Komisia posilní spájanie inovatívnych firiem s vhodnými zahraničnými investormi. Vymenuje osobu, ktorá bude tento proces riadiť. Okrem toho sa Komisia v súvislosti s finančným fórom MSP zameria okrem iného na osobitné problémy financovania, ktorým členia malé, inovatívne spoločnosti.**

13. V roku 2011 Komisia **vykoná strednodobé preskúmanie rámca štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie**, ktoré by malo objasniť, aké formy inovácií možno

a aby sa podporili činnosti s vyšším finančným rizikom v oblasti výskumu, technického rozvoja, demonštrácií a inovácií. Finančné nástroje rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie zahŕňajú záruky na pôžičky a rizikový kapitál a sú riadené Európskym investičným fondom.

18 Do dnešného dňa príspevky pre finančný nástroj s rozdelením rizika vo výške 430 miliónov EUR z rozpočtu EÚ a 800 miliónov EUR z EIB, pričom EÚ a EIB sú partnermi rozdeľujúci si riziko, umožnili realizáciu investícií vo výške viac ako 18 miliárd EUR (čo je 15-krát viac ako kombinovaný príspevok na finančný nástroj s rozdelením rizika a 42-krát viac ako príspevok z rozpočtu EÚ). Príspevok vo výške 400 miliónov EUR na finančné nástroje rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie do konca roka 2009 umožnil realizáciu investícií vo výške 9 miliárd EUR (čo je 22-krát viac ako príspevok z rozpočtu), pričom z tohto príspevku čerpalo 68 000 malých a stredných podnikov.

náležite podporiť vrátane kľúčových podporných technológií a inovácií, ktoré riešia hlavné spoločenské výzvy, a ako ich môžu členské štáty najlepšie využiť. Komisia preskúma účinnosť dočasných opatrení v oblasti štátnej pomoci zavedených v roku 2008 vrátane posilnenia „bezpečnej zóny“ pre investície rizikového kapitálu a na základe toho predložiť potrebné návrhy.

3.2. Vytvorenie jednotného trhu s inováciami

Samotný rozsah jednotného trhu podporovaného spotrebiteľmi, ktorí si uvedomujú svoje záujmy, by mal prilákať inovatívne investície a podniky, podnietiť súťaž o najlepšie inovácie a umožniť podnikateľom komerčne využiť úspešné inovácie a urýchliť rasť ich podnikov. Príliš často sú však realitou fragmentované vnútroštátne trhy s nákladnými postupmi. Na jeseň by mal byť predložený Akt o jednotnom trhu, ktorý by mal riešiť zostávajúce prekážky fungovania vnútorného trhu.

Kritickým problémom pre investície do inovácií v Európe sú náklady a zložitosť postupu patentovania. Získanie patentovej ochrany pre všetkých 27 členských štátov EÚ je v súčasnosti najmenej 15-krát drahšie ako patentová ochrana v USA[19], najmä kvôli poplatkom za preklad a právnym poplatkom. Absencia lacného a jednoduchého patentu EÚ je daň z inovácií. Patent EÚ sa stal symbolom neúspechu Európy v oblasti inovácií. Aby sme ukázali, že to EÚ myslí so svojou premenou na Úniu inovácií vážne, patent EÚ by mal inovatívnym podnikom ušetriť približne 250 miliónov EUR a musí sa prijať bezodkladne.

Potenciál jednotného trhu by mal byť takisto umocnený politikami, ktoré stimulujú dopyt po inováciách počnúc účinnou politikou v oblasti konkurencieschopnosti. Hoci väčšina predchádzajúcich politických iniciatív EÚ bola zameraná na opatrenia týkajúce sa ponuky, ktoré sa snažili podporiť inovácie, dôležitejšiu úlohu pri „pretláčaní“ inovácií EÚ hrajú opatrenia Únie týkajúce sa dopytu poskytovaním trhových príležitostí. Boli už podniknuté počiatočné kroky v rámci iniciatívy EÚ týkajúcej sa rozhodujúcich trhov, ale je potrebný ambicióznejší prístup, ktorý by prepojil potreby ponuky a dopytu.

Kľúčovou hnacou silou pre inovácie môže byť inteligentná a ambiciózna regulácia, najmä keď sa využívajú dynamické a trhové prístupy. Táto skutočnosť je osobitne dôležitá pre ekologické inovácie. Prísnejšie úlohy a normy v oblasti životného prostredia, napríklad v prípade automobilových emisií CO_2, ktoré predstavujú náročné ciele a umožňujú dlhodobú predvídateľnosť, zásadným spôsobom urýchľujú ekologické inovácie. Často sú zásadné harmonizované pravidlá pre schvaľovanie produktov. Napríklad bez pravidiel zaisťujúcich typové schválenie nie je možné v Európe uviesť do prevádzky ekologické vozidlá.

Normy hrajú v oblasti inovácií dôležitú úlohu. Kodifikovaním informácií o technickom stave určitej technológie umožňujú šírenie poznatkov, interoperabilitu medzi novými produktmi a službami a poskytujú platformu pre ďalšie inovácie. Napríklad otvorenie trhu s telekomunikáciami a norma týkajúca sa GSM položili základy európskeho úspechu v oblasti mobilných telefónov. Normy však plnia túto dôležitú úlohu len vtedy, ak držia krok s vývojom nových technológií. Rýchle skracovanie inovatívnych cyklov a konvergencia technológií za hranice troch európskych normalizačných organizácií sú osobitnou výzvou. Ak sa európsky normalizačný systém nebude schopný prispôsobiť, existuje riziko, že sa stane irelevantným, pretože spoločnosti zamerajú pozornosť na iné nástroje (ako je možné vidieť

[19] Economic cost-benefit analysis of the Community patent (Ekonomická analýza nákladov a ziskov týkajúca sa patentov v Spoločenstve), Prof. Bruno van Pottelsberghe (2009).

v odvetví IKT) alebo v horšom prípade môže narušať inovácie. Dynamický normalizačný systém je tiež predpokladom na to, aby si EÚ udržala a ďalej posilňovala svoj vplyv na stanovovanie noriem na svetovej úrovni, keď sa iné krajiny čoraz viac snažia o stanovovanie noriem.

Dôležití zákazníci hrajú kľúčovú úlohu pri stimulácii a financovaní spoločností v oblasti vyspelých technológií. USA vynakladajú najmenej 49 miliárd dolárov ročne[20] na obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím (t. j. obstarávanie v oblasti výskumu a vývoja), čiastočne prostredníctvom programu pre výskum inovácií malých podnikov. [21] Ešte viac vynakladajú na obstarávanie inovácií za hranicami výskumu a vývoja (nové technológie, produkty a služby).

Verejné obstarávanie predstavuje približne 17 % HDP EÚ. Ide o dôležitý trh, najmä v oblastiach ako zdravie, doprava a energetika. Takže Európa má obrovskú a pritom stále prehliadanú príležitosť urýchliť inovácie prostredníctvom obstarávania. Verejné obstarávanie inovatívnych produktov a služieb je navyše životne dôležité pre zlepšenie kvality a efektívnosti verejných služieb v čase rozpočtových obmedzení. V súčasnosti sa len malá časť verejného obstarávania v Európe zameriava na inovácie, a to aj napriek možnostiam, ktoré ponúkajú smernice EÚ o verejnom obstarávaní. Dôvodom je rad faktorov, akými sú: stimuly, ktoré uprednostňujú riešenia s nízkou mierou rizika; nedostatok znalostí a schopností potrebných na úspešné obstarávanie nových technológií a inovácií; a nedostatočné prepojenie medzi verejným obstarávaním a politickými cieľmi. To je možné vyriešiť usmerňovaním a výmenou najlepšie osvedčených postupov, najmä v oblasti „zeleného“ verejného obstarávania. Navyše trhy verejného obstarávania zostávajú v celej Európe fragmentované, obstarávanie často nedosahuje kritický rozsah potrebný na spustenie inovatívnych investícií.

Viaceré členské štáty vyvíjajú spôsoby na podporu inovácií za použitia obstarávania vo fáze pred komerčným využitím a prístupov, ktoré prispôsobujú úspešný systém USA pre výskum inovácií malých podnikov kontextu EÚ[22]. Výsledky sú povzbudivé, najmä pre malé a stredné podniky (hoci obstarávanie nie je obmedzené na malé a stredné podniky). Keby bolo možné tento prístup uplatniť v širšom meradle a kombinovať ho so spoločným obstarávaním medzi rôznymi zmluvnými subjektmi, mohli by sa vytvoriť obrovské trhy, ktoré by zásadným spôsobom podporili inovácie a rast nových inovatívnych podnikov.

Záväzky Únie inovácií

14. Európsky parlament a Rada by mali podniknúť nevyhnutné kroky na prijatie návrhov o patente EÚ, jeho jazykovom režime a jednotnom systéme urovnávania sporov. Cieľom je, aby boli prvé patenty EÚ vydané v roku 2014.

15. Od roku 2011: EÚ a členské štáty by mali **vykonať skríning regulačného rámca v kľúčových oblastiach počnúc tými, ktoré majú spojitosť s ekologickými inováciami a s európskymi partnerstvami v oblasti inovácií** (pozri nasledujúci oddiel). Tým sa určia pravidlá, ktoré je potrebné zlepšiť, prípadne aktualizovať

[20] Číselný údaj z roku 2004.

[21] USA právne zaväzuje svoje federálne agentúry venovať 2,5 % ich vonkajšieho rozpočtu na výskum a vývoj na financovanie inovatívnych projektov malých a stredných podnikov.

[22] Napríklad systém pre výskum inovácií malých podnikov v Spojenom kráľovstve a v Holandsku, ktoré ponúkajú zmluvy na vyvinutie riešení na konkrétne výzvy vo verejných službách. Tieto systémy sa pridržiavajú prístupu stanoveného v oznámení Komisie o obstarávaní vo fáze pred komerčným využitím. USA vyčlenili časť svojho federálneho rozpočtu na podporu inovácií prostredníctvom programu pre výskum inovácií malých podnikov so značnými pozitívnymi výsledkami.

a/alebo nové pravidlá, ktoré je potrebné zaviesť, aby bolo možné poskytnúť dostatočné a neustále stimuly pre rast inovácií. Komisia poskytne usmernenie o tom, ako najlepšie organizovať vykonávanie skríningu.

16. Začiatkom roka 2011 Komisia ako prvý krok predstaví oznámenie sprevádzané legislatívnym návrhom o normalizácii, ktoré sa bude okrem iného vzťahovať na odvetvie IKT s cieľom **urýchliť a modernizovať stanovovanie noriem, aby sa umožnila interoperabilita a podporili inovácie na rýchlo sa rozvíjajúcich svetových trhoch**. Toto oznámenie sa skombinuje s viacročným programom na predvídanie nových potrieb v oblasti normalizácie a integráciu noriem do projektov výskumu a vývoja týkajúcich sa rámcového programu pre výskum. V oznámení sa preskúmajú možnosti na zabezpečenie dlhodobej perspektívy, aby bol systém normalizácie schopný rýchlo sa prispôsobiť vyvíjajúcemu sa prostrediu a prispieť k strategickým vnútorným a vonkajším cieľom Európy (týkajúcim sa okrem iného inovácií a technického rozvoja), a to aj prostredníctvom začatia nezávislého preskúmania.

17. Od roku 2011 **by mali členské štáty a regióny vyčleniť rozpočty venované obstarávaniu vo fáze pred komerčným využitím a verejnému obstarávaniu inovatívnych produktov a služieb** (vrátane tých, ktoré sú definované partnerstvami v oblasti inovácií, pozri oddiel 5). Tým by sa mali vytvoriť **trhy s obstarávaním v celej EÚ, kde by sa začínalo pri najmenej 10 miliardách eur ročne** na inovácie, ktoré zlepšia efektivitu a kvalitu verejných služieb a zároveň pomôžu riešiť najvážnejšie spoločenské výzvy. Cieľom by malo byť dosiahnutie inovatívnych trhov s obstarávaním podobných tým, ktoré sú v USA. Komisia poskytne usmernenie a stanoví mechanizmus (finančnej) podpory s cieľom pomôcť zmluvným orgánom vykonávať toto obstarávanie nediskriminačným a otvoreným spôsobom, spájať dopyt, navrhovať spoločné špecifikácie a podporovať prístup MSP.

Komisia okrem toho ponúkne poradenstvo pri implementácii **spoločného obstarávania medzi zmluvnými stranami** v rámci súčasných smerníc o verejnom obstarávaní a využije prebiehajúce všeobecné hodnotenie existujúcich smerníc na to, aby zvážila možnosť vypracovania dodatočných pravidiel na uľahčenie cezhraničných spoločných obstarávaní.

18. Do začiatku roka 2011 Komisia predstaví **akčný plán v oblasti ekologických inovácií** založený na iniciatíve Únia inovácií a zameraný na konkrétne nedostatky, výzvy a možnosti dosiahnutia cieľov v oblasti životného prostredia pomocou inovácií.

3.3. Podpora otvorenosti a využitia kreatívneho potenciálu Európy

Spoločnosti inovujú rôznymi spôsobmi. Zatiaľ čo niektoré vykonávajú výskum a vývoj a vyvíjajú nové technológie, mnohé zakladajú svoje inovácie na existujúcich technológiách alebo vyvíjajú nové podnikateľské modely alebo služby požadované používateľmi a dodávateľmi alebo v rámci klastrov alebo sietí. Politiky musia byť preto navrhované tak, aby podporili všetky formy inovácií, nielen technologické inovácie. Môžu byť potrebné

osobitné prístupy pre inovatívne služby s vysokým potenciálom rastu, najmä v kultúrnych a kreatívnych odvetviach[23].

Dizajn má osobitnú dôležitosť a je uznaný ako kľúčová disciplína a činnosť s cieľom uvádzať nápady na trh a meniť ich na produkty, ktoré sú atraktívne a ľahko použiteľné. Hoci niektoré európske krajiny sú svetovými lídrami v dizajne, iným chýba rozsiahla infraštruktúra pre dizajn a kvalifikácia v oblasti dizajnu v spoločnostiach a na školách s technickým zameraním. Tomuto systémovému nedostatku sa nevenovala veľká pozornosť, ale teraz sa musí riešiť.

Keďže problémy sú čoraz komplexnejšie a náklady na inovácie rastú, spoločnosti sú čoraz viac nútené spolupracovať. Zatiaľ čo stále vykonávajú vnútropodnikový vývoj, tento je často doplnený činnosťami na identifikáciu, uznávanie a prenos nápadov z vonkajších zdrojov, akými sú univerzity alebo začínajúce podniky. Niekedy inovujú spoločne s používateľmi a spotrebiteľmi na lepšie uspokojenie ich potrieb alebo vytvorenie nových ciest na trh. Tento trend je podporovaný sociálnymi sieťami a mobilnou a kolaboratívnou výpočtovou technikou a šíri sa v odvetviach výroby a služieb. Zároveň to má nezanedbateľný dosah na výskum, vedu, vzdelávanie a samotnú vládu. Tieto trendy zamerané na otvorené a kolaboratívne inovácie majú zásadné politické dôsledky. Hoci je dôležité nájsť správnu rovnováhu medzi uľahčením šírenia poznatkov a poskytovaním dostatočných stimulov pre inovácie, Komisia verí, že tieto trendy budú znamenať dlhodobý hospodársky a sociálny prínos a mali by byť podporené.

Je preto dôležitejšie ako kedykoľvek predtým poskytnúť tzv. „piatu slobodu“, ktorou nie je len voľný pohyb výskumných pracovníkov, ale aj voľný pohyb inovatívnych nápadov. Skutočne otvorená inovatívnosť si vyžaduje maklérstvo, sprostredkovateľov a siete, pričom všetci hráči by sa na nich mohli zúčastňovať rovnakým dielom. Medzinárodné konkurenčné klastre hrajú významnú úlohu v spájaní, skutočnom i virtuálnom, veľkých spoločností s MSP, univerzitami, výskumnými strediskami, vedeckými komunitami a ľuďmi z praxe pri výmene poznatkov a nápadov. Mal by sa posilniť prenos poznatkov medzi podnikmi a akademickými inštitúciami, ktorý by sa mal uskutočňovať nadnárodne. Sieť Enterprise Europe Network poskytuje nadnárodný prenos technológií, maklérstvo a iné služby podporujúce inovácie a podniky a pomáha MSP pôsobiť medzinárodne. Táto skutočnosť by sa mala posilniť a ďalej zlepšovať.

Výsledky výskumu financovaného z verejných zdrojov by mali byť prístupnejšie a dostupnejšie. Výskumné informačné systémy by sa mali zlepšiť, prepojiť a byť viac interoperabilné vrátane databázy BBS siete Enterprise Europe na prenos technológií. Sieť Informácie verejného sektora by mala byť dostupnejšia pre výskum a inovácie (ako sa navrhuje v rámci Digitálneho programu, kde Komisia plánuje v roku 2012 prijať ambicióznu revíziu smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora).

Kľúčovou otázkou, je ako zvýšiť toky a z nich plynúce výhody práv duševného vlastníctva (práva duševného vlastníctva vrátane patentov, dizajnu a autorských práv). Zatiaľ čo patent EÚ by mal dramaticky znížiť náklady na patentovanie v Európe, najmä pre MSP, hospodárske prínosy sa získajú z využitia práv duševného vlastníctva v súvislosti s inovatívnymi produktmi a službami. Toto je mimoriadne dôležité v odvetviach ako polovodiče

---

[23] Pozri zelenú knihu Komisie s názvom „Uvoľnenie potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu“, KOM(2010) 183 v konečnom znení.

a telekomunikácie, kde spoločnosti potrebujú spojiť mnohé existujúce technológie, a preto žiadajú prístupové práva k škále práv duševného vlastníctva.

Je potrebné, aby sa trhy pre obchodovanie s právami duševného vlastníctva (PDV) stali transparentnejšími a menej fragmentovanými, aby nákupcovia a predajcovia PDV mohli byť pre seba užitoční, aby sa uskutočňovali finančné investície do kapitálu PDV a aby sa transakcie uskutočňovali za spravodlivých podmienok. Hoci vzniká viacero iniciatív na úrovni členských štátov aj na medzinárodnej úrovni[24], mali by sa rozvíjať na európskej úrovni, aby bol účinok čo najväčší a aby sa dosiahli úspory z rozsahu a množstva. Tieto znalostné trhy by mali byť otvorené novým záujemcom a mali by uvoľniť potenciál PDV, ktorý drieme na univerzitách, výskumných inštitútoch a v spoločnostiach. To by mohlo vytvoriť značné nové toky príjmov, ktoré by mohli byť opätovne investované do výskumu, a tým by sa vytvoril účinný cyklus.

MSP potrebujú nad rámec podpory duševného vlastníctva, ktorá sa v súčasnosti poskytuje prostredníctvom portálu IPR-Helpdesk a spolupráce s národnými patentovými úradmi, silnú podporu na efektívne využívanie ochrany duševného a priemyselného vlastníctva, aby mali rovnaké podmienky ako veľké spoločnosti.

Aby znalostné trhy fungovali účinne, musí sa do hĺbky zohľadniť vzťah medzi duševným vlastníctvom a politikou hospodárskej súťaže. To má niekoľko aspektov. Po prvé, rozsah ochrany duševného vlastníctva a vysoká kvalita patentov udelených v Európe by sa mali udržať, aby sa zabezpečilo jasné vymedzenie zákonných práv. Po druhé, hoci kolaboratívne opatrenia v oblasti PDV (krížové udeľovanie licencií, združovanie patentov atď.) majú vo všeobecnosti pozitívny vplyv, musia sa takisto preskúmať, aby sa zabezpečilo, že nie sú používané v rozpore s hospodárskou súťažou. Po tretie, postupy stanovovania noriem si vyžadujú jasné pravidlá PDV s cieľom vyhnúť sa situáciám, kedy spoločnosť môže získať neúmernú moc na trhu začlenením vlastníckych PDV do normy.

Záväzky Únie inovácií

19. V roku 2011 Komisia zriadi **Európsku správnu radu pre dizajn** (European Design Leadership Board), ktorá bude vyzvaná vypracovať návrhy v horizonte jedného roka na posilnenie úlohy dizajnu v politike v oblasti inovácií, napríklad prostredníctvom programov EÚ a/alebo vnútroštátnych programov a značky „Dizajn najvyššej európskej kvality“. V nadväznosti na zelenú knihu o kultúrnych a kreatívnych odvetviach by okrem iného mala Komisia zriadiť **Európsku alianciu kreatívnych odvetví** v snahe nájsť nové spôsoby podpory určenej týmto odvetviam a podporiť širšie využívanie kreatívnosti v iných odvetviach.

20. Komisia **bude podporovať otvorený prístup** k výsledkom výskumu financovaného z verejných zdrojov. Jeho cieľom bude **umožniť prístup k publikáciám týkajúcich sa hlavnej tézy projektov financovaných z rámcových výskumných programov EÚ**. Komisia bude takisto podporovať rozvoj **informačných služieb týkajúcich sa inteligentného výskumu**, ktoré bude možné v plnej miere vyhľadať, a ktoré umožnia ľahkú prístupnosť výsledkov z výskumných projektov.

[24] Napríklad trh duševného vlastníctva dánskeho patentového úradu a spoločná iniciatíva francúzskej sporiteľne Caisse des Dépots a banky US Bank Ocean Tomo.

21.	Komisia **uľahčí účinný kolaboratívny výskum a prenos poznatkov** v rámci i mimo rámca rámcových programov pre výskum. Bude spolupracovať so zainteresovanými stranami na vypracovaní súboru vzorov konzorciálnych dohôd s možnosťami zahŕňajúcimi tradičné prístupy k ochrane duševného vlastníctva až po otvorenejšie možnosti. Sú potrebné aj mechanizmy na ďalšie posilňovanie kancelárií pre prenos znalostí vo verejných výskumných organizáciách, najmä prostredníctvom nadnárodnej spolupráce.
22.	Do konca roka 2011 Komisia v úzkej spolupráci s členskými štátmi a zúčastnenými stranami vypracuje návrhy **na vývoj európskeho znalostného trhu pre patenty a udeľovanie licencií.** To by malo byť založené na skúsenostiach členských štátov týkajúcich sa **obchodných platforiem**, ktoré zodpovedajú ponuke a dopytu, **trhov umožňujúcich finančné investície** do nehmotného majetku a iných nápadov na vdýchnutie nového života zanedbávanému duševnému vlastníctvu, ako je združovanie patentov a maklérstvo v oblasti inovácií.
23.	Komisia **preskúma úlohu politiky hospodárskej súťaže pri ochrane pred využívaním práv duševného vlastníctva na účely, ktoré sú v rozpore s hospodárskou súťažou**. Bude analyzovať dôsledky kolaboratívnych dohôd v oblasti práv duševného vlastníctva ako súčasť preskúmania uplatňovania protimonopolných pravidiel na horizontálne dohody medzi konkurenčnými spoločnosťami.

4. MAXIMALIZOVANIE SOCIÁLNEJ A ÚZEMNEJ SÚDRŽNOSTI

4.1. Šírenie prínosov inovácií v celej Únii

Do Únie inovácií musia patriť všetky regióny. Finančná kríza mala neúmerný vplyv na niektoré menej výkonné regióny, a preto hrozí riziko zvrátenia nedávnej konvergencie[25]. Európa sa musí vyhnúť „rozdeleniu inovácií“ medzi najsilnejšie inovatívne regióny a tie ostatné.

Štrukturálne fondy majú rozhodujúcu úlohu a už poskytujú značné investície do výskumu a inovácií. V súčasnom finančnom období (2007 – 2013) bolo vyčlenených približne 86 miliárd EUR. Veľké množstvo týchto zdrojov sa ešte nevyčerpalo a malo by byť čo najúčinnejšie použité na inovácie a dosiahnutie cieľov stratégie Európa 2020. V súčasnosti sa prideľuje príliš veľa prostriedkov na prekrývajúce sa projekty alebo priority, kde určitému regiónu chýbajú relatívne silné stránky. Regióny musia presmerovať financovanie založené na prístupe inteligentnej špecializácie a zamerať sa na relatívne silné stránky, kde môžu dosiahnuť excelentnosť.

Existuje viacero spôsobov, ako sa môžu štrukturálne fondy použiť účinnejšie. Relatívne málo sa vynakladá na združovanie zdrojov a odborných znalostí prostredníctvom nadnárodných projektov[26], napríklad na účely podpory výskumných infraštruktúr alebo vzniku klastrov svetovej triedy. Viac sa môžu využívať finančné nástroje na získanie súkromných financií na výskum a inovácie. Na zvýšenie dopytu po inovatívnych produktoch a službách by sa mali použiť aj verejné obstarávania spolufinancované zo štrukturálnych fondov. Európske sociálne

---

25 Závery prehľadu výsledkov inovácie z roku 2009.

26 Za využitia možnosti podľa článku 37 ods. 6 písm. b) nariadenia ES č. 1083/2006.

fondy by sa mohli využívať účinnejšie na účely odbornej prípravy a preškolenia ľudí s cieľom získať zručnosti potrebné pre Úniu inovácií. S cieľom viac pomôcť regiónom a zvýšiť vplyvy na regionálny rozvoj je potrebné konsolidovať programy na európskej úrovni na podporu nadregionálnej spolupráce (napr. Regióny znalostí v rámci siedmeho rámcového programu, iniciatívy na vytváranie klastrov financované v rámci rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie a sieť Enterprise Europe Network a činnosti spolufinancované v rámci programov Európskej územnej spolupráce). Okrem toho by mali existovať stimuly v rámci budúcich programov spolupráce medzi vedúcimi inovatívnymi regiónmi a regiónmi v zaostávajúcich členských štátoch.

Záväzky Únie inovácií

24. Od roku 2010: Členské štáty by mali výrazne zlepšiť využívanie **existujúcich štrukturálnych fondov na projekty v oblasti výskumu a inovácií, čím pomôžu ľuďom získať potrebné zručnosti, zlepšiť výkonnosť vnútroštátnych systémov a zavádzať stratégie inteligentnej špecializácie a nadnárodné projekty**. To by malo platiť aj v prípade predvstupovej finančnej pomoci určenej kandidátskym krajinám na členstvo v EÚ. Komisia je už pripravená pomôcť a využije svoj regionálny výskum a iniciatívy na vytváranie klastrov na podporu tejto zmeny a zriadenie „platformy inteligentnej špecializácie“ do roku 2012 vrátane ďalšej pomoci na vytváranie prvotriednych klastrov. Ďalšie podrobnosti sú uvedené v sprievodnom oznámení.

25. Členské štáty by mali začať s **prípravou programov pre štrukturálne fondy po roku 2013 so zvýšeným zameraním sa na inovácie** a inteligentnú špecializáciu. Budúce nariadenia upravujúce fungovanie Európskeho fondu regionálneho rozvoja by mali venovať značné finančné zdroje na podporu iniciatív v oblasti inovácií v rámci regiónov Európskej únie.

4.2. Zvýšenie sociálnych prínosov

Sociálne inovácie sú novou dôležitou oblasťou, ktorej by sa mala venovať pozornosť. Ide o podnietenie vynaliezavosti charitatívnych organizácií, združení a podnikateľov v sociálnej sfére hľadať nové spôsoby uspokojovania sociálnych potrieb, ktoré nie sú primerane uspokojované trhom alebo verejným sektorom. Môže ísť aj o podnietenie tej istej vynaliezavosti priniesť zmeny v správaní, ktoré sú potrebné na vysporiadanie sa s hlavnými spoločenskými výzvami, akými je napríklad zmena klímy. Okrem uspokojovania sociálnych potrieb a riešenia spoločenských výziev sociálne inovácie splnomocňujú ľudí a vytvárajú nové sociálne vzťahy a modely spolupráce. Sú tak sami osebe inovatívne a dobré pre schopnosť spoločnosti inovovať.

Je možné uviesť celú škálu príkladov sociálnych inovácií v Európe - od systémov prevencie koronárnych chorôb srdca, ktoré sú zacielené skôr na celé spoločenstvo než na jednotlivcov, ktorým hrozí toto riziko, sociálne siete pomáhajúcich susedov pre starých ľudí žijúcich osamote, mestské ekologické mapy, ktoré poskytnú spoločenstvám informácie o ich pokroku v plnení cieľov znižovania emisií.

Aj keď nie je núdza o dobré nápady, sociálne inovácie ešte stále nevytvárajú vplyv, ktorý by mali. Musí existovať väčšia podpora pre experimenty. Prístupy, ktoré mali jasné výhody oproti súčasnej praxi, sa musia zlepšiť a rozšíriť. Na dosiahnutie tohto cieľa sú potrebné kompetentné sprostredkovateľské subjekty, účinné stimuly a siete na účely urýchlenia

a uľahčenia vzájomného učenia sa. Infraštruktúry tohto druhu pre podnikateľské inovácie už existujú v celej Európe, avšak pre sociálne inovácie v súčasnosti neexistuje žiadny ekvivalent. Sú potrebné lepšie metódy hodnotenia na identifikáciu toho, čo funguje a čo nie a prečo, a aj toho, čo by sa dalo a malo zlepšiť.

Na uspokojenie rozvíjajúcich sa potrieb a očakávaní používateľov verejných služieb v kontexte fiškálnej úspornosti je potrebná viac ako kedykoľvek predtým inovácia verejného sektora. Čoraz viac orgánov verejnej správy prijíma prístupy viac zamerané na občana pri poskytovaní služieb. Mnohé spustili stratégie elektronickej verejnej správy zamerané na sprístupnenie existujúcich služieb na internete a nad rámec tohto na vývoj nových internetových služieb. Na úrovni EÚ je dôležité rozvíjať lepšie pochopenie inovácií verejného sektora, zviditeľňovať úspešné iniciatívy a hodnotiť pokrok. Mnoho závisí od vytvorenia kritického množstva vedúcich činiteľov vo verejnom sektore, ktorí majú zručnosti na riadenie inovácií. To je možné dosiahnuť prostredníctvom prepracovanej odbornej prípravy, ako aj príležitostí na výmenu osvedčených postupov.

Posun k inovatívnemu hospodárstvu má veľké dôsledky pre svet práce. Zamestnanci potrebujú pracovníkov, ktorí aktívne a sústavne hľadajú nové spôsoby, ako robiť veci lepšie. To si vyžaduje nielen vyššiu úroveň zručností, ale aj nový vzťah medzi zamestnávateľom a zamestnancom založený na dôvere. Tento druh prístupu je potrebný na všetkých úrovniach zamestnania a musí sa rozšíriť na odvetvia, ktoré sa nepovažujú za „znalostné odvetvia“. Vzorovým príkladom je odvetvie starostlivosti, kde je potrebné, aby zručná, motivovaná a prispôsobivá pracovná sila poskytovala vysokú úroveň starostlivosti rastúcemu počtu starších Európanov.

26. Komisia spustí pilotný projekt **európskych sociálnych inovácií**, ktorý poskytne odborné znalosti a zosieťované „virtuálne centrum“ pre podnikateľov v sociálnej oblasti a pre verejný a tretí sektor.

- Spolu s inovatívnym cyklom bude podporovať sociálne inovácie prostredníctvom **Európskeho sociálneho fondu (ESF),** pričom nadviaže na nemalé investície, ktoré boli z ESF uvoľnené za posledných desať rokov. Táto pomoc bude doplnená o podporu pre inovatívne spoločenské experimenty, ktoré vzniknú v rámci Európskej platformy na boj proti chudobe.

- **Sociálne inovácie by sa mali dostať do centra pozornosti v budúcej generácii programov v rámci Európskeho sociálneho fondu.** Členské štáty sa vyzývajú, aby začali zintenzívňovať svoje úsilie na podporu sociálnych inovácií prostredníctvom ESF.

27. Od roku 2011 Komisia podporí dôležitý **výskumný program týkajúci sa verejného sektora a sociálnych inovácií**, ktorý bude zameraný na také otázky ako meranie a hodnotenie, finančné a iné prekážky rozšírenia a rozvoja. Komisia okamžite spustí **Európsky prehľad výsledkov inovácií vo verejnom sektore** ako základ pre ďalšiu prácu na určenie referenčných kritérií pre inovácie vo verejnom sektore. Preskúma spolu s členskými štátmi, či je vhodné spojiť nové vzdelávacie metódy a siete pre vedúcich pracovníkov vo verejnom sektore na európskej úrovni.

28. Komisia bude **viesť konzultácie so sociálnymi partnermi s cieľom preskúmať, ako sa môže znalostná ekonomika rozšíriť na všetky úrovne zamestnania**

a do všetkých odvetví. Požiada sociálnych partnerov o predloženie návrhov, pokiaľ ide o rozvoj odvetvovej stratégie trhu práce pre odvetvie starostlivosti.

5. SPOJENIE SÍL NA DOSIAHNUTIE PRELOMOVÝCH OBJAVOV: EURÓPSKE PARTNERSTVÁ V OBLASTI INOVÁCIÍ

Európa čelí niekoľkým hlavným spoločenským výzvam, akými je starnutie obyvateľstva, účinky zmeny klímy a nižšia dostupnosť zdrojov. Prelomové objavy sa musia uskutočniť v týchto oblastiach: nová liečba život ohrozujúcich chorôb, nové riešenia na zlepšenie života starších ľudí, spôsoby radikálneho zníženia emisií CO_2 a iných zdrojov znečistenia, najmä v mestách, alternatívne zdroje energie a náhrady za rastúci nedostatok surovín, obmedzenie a recyklácia odpadu a ukončenie jeho skladovania, zlepšenie kvality dodávky vody, inteligentná doprava s menším počtom dopravných zápch, zdravé alebo vysokokvalitné potraviny využívajúce udržateľné výrobné metódy a technológie na rýchle a bezpečné nakladanie s informáciami a na zdieľanie, oznamovanie a prepojenie informácií.

Úspešné uskutočnenie týchto prelomových objavov takisto zvýši našu konkurencieschopnosť, umožní európskym krajinám byť lídrami vo vývoji nových technológií, rozvíjať sa a mať predpoklady byť svetovými lídrami na nových expandujúcich trhoch, zlepšiť kvalitu a efektivitu verejných služieb a tak prispievať k vytváraniu veľkého počtu nových kvalitných pracovných miest.

Vzhľadom na rozsah a naliehavosť spoločenských výziev a obmedzenosť zdrojov si Európa už nemôže dovoliť súčasnú fragmentáciu úsilia a pomalú zmenu. Musí sa spojiť úsilie a odborné znalosti v oblasti výskumu a inovácií a dosiahnuť kritické množstvo. Zároveň musíme od začiatku zaviesť podmienky, ktoré umožnia prelomovým objavom rýchlo si nájsť cestu na trh, čím sa dostaví rýchly prínos pre občanov a výhody pre konkurencieschopnosť.

i) Nový prístup založený na európskych partnerstvách v oblasti inovácií

Z týchto dôvodov Komisia vo svojej stratégii Európa 2020 oznámila, že ako súčasť hlavnej iniciatívy Únia inovácií začne zakladať európske partnerstvá v oblasti inovácií. Tieto partnerstvá otestujú nový prístup k výskumu a inováciám v EÚ.

Po prvé, budú **založené na výzvach** so zameraním sa na spoločenské prínosy a rýchlu modernizáciu súvisiacich odvetví a trhov. To znamená, že pôjdu nad rámec technologického zamerania existujúcich nástrojov, akými sú napríklad spoločné technologické iniciatívy.

Po druhé, budú pôsobiť **vo všetkých oblastiach výskumu a inovácií**. Partnerstvo spojí všetkých príslušných aktérov na úrovni EÚ, na vnútroštátnej a regionálnej úrovni s cieľom: i) zvýšiť úsilie v oblasti výskumu a vývoja; ii) koordinovať investície do demonštrácií a pilotných projektov; iii) predvídať a rýchlo pripraviť akýkoľvek predpis alebo normy; a iv) podnietiť „dopyt“, najmä prostredníctvom lepšie koordinovaného verejného obstarávania na zabezpečenie toho, aby sa akékoľvek prelomové objavy rýchlo dostali na trh. Cieľom partnerstiev v oblasti inovácií nebude robiť uvedené kroky nezávisle na sebe, ako je tomu v súčasnosti, ale skôr navrhovať a vykonávať ich súčasne, aby sa ušetril čas.

Po tretie, **zosúladia, zjednodušia a lepšie skoordinujú existujúce nástroje a iniciatívy** a v prípade potreby ich doplnia o nové opatrenia. Tým by sa mala uľahčiť spolupráca partnerov a lepšie a rýchlejšie dosahovanie výsledkov v porovnaní s tým, ako je to v súčasnosti. Preto by mali vychádzať z príslušných existujúcich nástrojov a opatrení a tam,

kde je to zmysluplné (napr. v prípade spoločného programovania, vedúcich trhov, systémov spoločného obstarávania vo fáze pred komerčným využitím a vo fáze komerčného využitia a v prípade regulačného skríningu), integrovať ich do jedného jednotného politického rámca. Je dôležitá pružnosť, preto nebude existovať „univerzálny“ rámec.

ii) Podmienky úspechu

Partnerstvá by mali byť založené iba v oblastiach a pozostávať by mali iba z činností, v prípade ktorých je zasahovanie vlády jasne odôvodnené a kde sa úsilím na úrovni EÚ a na vnútroštátnej a regionálnej úrovni v oblasti výskumu a vývoja a opatreniami týkajúcimi sa ponuky dosiahne cieľ rýchlejšie a efektívnejšie.

Voľba „správnych“ partnerstiev do veľkej miery určí ich úspech. Aby tieto partnerstvá splnili svoje sľuby, musia byť splnené nasledujúce podmienky, ktoré sú navzájom prepojené:

(1) Zameranie sa na konkrétnu spoločenskú výzvu, ktorá je spoločná pre celú EÚ, s jasnými, ambicióznymi a merateľnými cieľmi, ktoré prinesú dôležité výhody pre občanov a spoločnosť ako celok do roku 2020 a kde je značný nový trhový potenciál pre podniky EÚ.

(2) Silný politický záväzok a záväzok zúčastnených strán: partnerstvá budú musieť mobilizovať všetky kľúčové zúčastnené strany v rámci presne vymedzeného cieľa, ktorý sa má dosiahnuť do roku 2020, čo bude podporené silným a udržateľným a záväzkom v dlhšom časovom horizonte. Poskytnú aj platformy na otvorené inovácie a angažovanosť občanov, a to aj prostredníctvom udeľovania cien za výskum. Komisia samotná chce byť hybnou silou pre rozvoj partnerstiev.

(3) Jasná pridaná hodnota EÚ: opatrenie na úrovni EÚ by malo viesť k zvýšeniu efektívnosti a rozsiahlemu vplyvu prostredníctvom kritického množstva (napr. zjednodušenie a zosúladenie, združovanie a efektívnejšie využívanie obmedzených verejných zdrojov, t. j. zosúladením programov týkajúcich sa výskumu alebo obstarávania vo všetkých členských štátoch; kvalitnejšie riešenia, interoperabilita a rýchlejšie zavedenie).

(4) Intenzívne zameranie sa na výsledky, výstupy a vplyvy: partnerstvá musia byť orientované na výsledky, a preto by nemali byť rozsahovo široké. Spoločenské výzvy by sa mali rozčleniť na menšie „pracovné balíky“, pre ktoré by mali rôzne skupiny zúčastnených strán s podobnými záujmami vymedziť svoje vlastné plány vykonávania stanovením toho, čo je potrebné urobiť, kto by to mal urobiť a kedy. Vopred by sa mali vymedziť jasné ciele, medzníky a výsledky.

(5) Primeraná finančná podpora: hoci jedným z kľúčových cieľov partnerstiev v oblasti inovácií je zabezpečiť, aby sa čo najúčinnejšie využívali obmedzené finančné zdroje, pričom sa bude predchádzať nákladnej duplicite, niet pochýb, že vzhľadom na rozsah výzvy bude potrebná dodatočná finančná podpora. Bude sa očakávať, že prispejú všetky zúčastnené strany. Komisia sa bude usilovať o využitie z rozpočtu EÚ s cieľom ďalej zvyšovať celkovú úroveň financovania. Sprístupní finančné prostriedky na založenie prvých partnerstiev v rámci súčasných finančných výhľadov a pri príprave návrhov ďalších finančných výhľadov zhodnotí finančné potreby partnerstiev.

iii) Riadenie a pracovné metódy

Najlepšie nápady môžu stroskotať na nedostatočnom vykonávaní alebo na slabom monitorovaní. Zavedenie účinných, jednoduchých a dostatočne pružných štruktúr na riadenie a monitorovanie pokroku, na rozhodovanie medzi rozchádzajúcimi sa záujmami a odstránenie akýchkoľvek oneskorení bude pre úspech partnerstiev zásadné.

Riadiace opatrenia by mali byť v rovnováhe s potrebou záväzku na vysokej úrovni a fungujúcej koordinácie so silnými decentralizovanými operačnými povinnosťami s cieľom zabezpečiť účinnú zodpovednosť profesionálov z praxe a iných kľúčových zúčastnených strán. Členstvo musí zohľadniť integrovaný prístup, aby zúčastnené strany zaoberajúce sa rôznymi prvkami ponuky a dopytu boli primerane zastúpené. Na zohľadnenie dôležitosti týchto rôznych zložiek by mal byť na čele každého partnerstva zastupujúci riadiaci výbor zložený z obmedzeného počtu zástupcov členských štátov na vysokej úrovni (ministrov), členov Parlamentu, vedúcich predstaviteľov priemyslu, výskumných pracovníkov a iných kľúčových zúčastnených strán, ktoré budú musieť prijať silný záväzok realizovať ciele partnerstva. Výbor by sa mal opierať o operačné skupiny zložené z odborníkov z verejného a súkromného sektora, profesionálov z praxe a používateľov, ktorí vymedzia a budú vykonávať obsah „pracovných balíkov“. Výboru bude(-ú) predsedať hlavný(-í) komisár(-i) a bude podporovaný sekretariátom, ktorý zabezpečí Komisia. Jeho prvou úlohou bude navrhnúť viacročný strategický pracovný plán obsahujúci konkrétne ciele s pridelením povinností a vymedzením medzníkov na monitorovanie pokroku. Na úrovni EÚ bude Komisia úzko spolupracovať s Radou a Parlamentom s cieľom zabezpečiť silnú politickú podporu pre ciele aj riadenie každého partnerstva, ako aj urýchliť vypracovanie potrebného regulačného rámca.

iv) Určenie európskych partnerstiev v oblasti inovácií

S cieľom dosiahnuť cieľ EÚ 2020 spočívajúci v inteligentnom, udržateľnom a inkluzívnom raste Komisia plánuje zakladanie partnerstiev v oblasti inovácií v kľúčových oblastiach riešiacich hlavné spoločenské výzvy, akými sú energetická bezpečnosť, doprava, zmena klímy a efektívnosť zdrojov, zdravie a starnutie, výrobné metódy šetrné k životnému prostrediu a hospodárenie s pôdou.

Príklady možných partnerstiev zahŕňajú oblasti ako:

- zaoberanie sa hlavnou výzvou v oblasti zmeny klímy a energie vychádzajúcou z miest (ktoré spotrebujú približne 80 % celkovej energie EÚ a sú zodpovedné zhruba za rovnaký percentuálny podiel skleníkových plynov) vytvorením reprezentatívnej platformy kľúčových zúčastnených strán a zvýšením využívania existujúcich a budúcich IKT s cieľom urýchliť zavedenie inteligentných sietí, nových systémov na využitie energie z obnoviteľných zdrojov, inteligentnejšej a čistejšej mestskej mobility, zvýšenej energetickej efektívnosti budov;

- zabezpečenie vyššej kvality a efektívnosti využívania našich dodávok vody;

- zaistenie bezpečného dodávateľského reťazca a dosiahnutie efektívneho a udržateľného riadenia a využívania neenergetických surovín počas celého hodnotového reťazca;

- zníženie emisií skleníkových plynov vyššou emisnou efektívnosťou dopravy aj za hranicami miest, najmä prostredníctvom interoperabilných a inteligentných systémov

riadenia dopravy vo všetkých druhoch dopravy, čo povedie k pokroku v logistike a zmenám v správaní.

- podpora konkurencieschopnosti EÚ v digitálnej spoločnosti prostredníctvom rýchlejšieho prístupu k informáciám a nových spôsobov dôveryhodného oznamovania, prepojenia a zdieľania znalostí vďaka internetu budúcnosti.

- zlepšenie dodávky potravín vyrobených zdrojovo efektívnym, produktívnym a nízkoemisným spôsobom prostredníctvom lepších poľnohospodárskych metód a metód na spracovanie potravín.

- zlepšenie kvality života starnúceho obyvateľstva, napr. novými inovatívnymi riešeniami, klinickými skúškami, diagnostikou a liečbou chorôb súvisiacich s vekom, zavedením nových inovatívnych riešení založených na IKT a vývojom a zavedením nových produktov, prístrojov a služieb osobitne vhodných pre starších ľudí.

Prípravné práce súvisiace so zakladaním konkrétnych partnerstiev sa už začali v týchto oblastiach: aktívne a zdravé starnutie, efektívne hospodárenie s vodou, neenergetické suroviny, inteligentná mobilita, poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť a inteligentné mestá vhodné pre život v kombinácii s energetickou efektívnosťou, čistou dopravou a rýchlym internetom (pozri prílohu III).

Partnerstvá v oblasti inovácií sú však novou koncepciou, ktorú chce Komisia najprv otestovať prostredníctvom pilotného partnerstva pred založením ďalšieho súboru partnerstiev. Takýto pilotný projekt pomôže potvrdiť pridanú hodnotu koncepcie, odhadnúť záujem a angažovanosť všetkých kľúčových zúčastnených strán, poskytnúť vhľad do toho, ako najlepšie navrhnúť pracovné balíky a zabezpečiť účinné riadenie.

S prihliadnutím na spoločenský význam, stav pripravenosti a reprezentatívnosť koncepcie partnerstva Komisia navrhuje začať pilotný projekt v oblasti aktívneho a zdravého starnutia. K jeho cieľom do roku 2020 patrí umožniť občanom viesť dlhšie nezávislý život v dobrom zdraví zvýšením priemerného počtu rokov zdravého života o dva roky a pri dosahovaní tohto cieľa zlepšiť udržateľnosť a efektívnosť našich systémov sociálnej a zdravotnej starostlivosti a vytvoriť trh EÚ a svetový trh pre inovatívne produkty a služby s novými príležitosťami pre podniky v EÚ. Viac podrobných informácií o navrhovanom pilotnom projekte o aktívnom a zdravom starnutí možno nájsť v prílohe III.

Rok 2011 bude „testovacou fázou“ pre prístup založený na partnerstve. Do konca roka 2010 Komisia vytvorí rozsiahly súbor výberových kritérií a prísne a transparentné výberové konanie pre budúce partnerstvá. Tieto kritériá a toto výberové konanie sa budú uplatňovať od januára 2011. Na základe tohto konania a uplatňovania týchto kritérií a potvrdenia pripravenosti potenciálnych partnerstiev v takých oblastiach ako energia, „inteligentné mestá“, udržateľná dodávka surovín, efektívne hospodárenie s vodou, inteligentná mobilita a poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť Komisia predstaví návrhy na partnerstvá spĺňajúce kritéria iným inštitúciám od februára 2011 ako súčasť zavádzania stratégie Európa 2020 v súlade s cieľom rozvoja nízkouhlíkového a energeticky efektívneho hospodárstva so silnou priemyselnou základňou.

Komisia v júni 2011 predstaví oznámenie, ktorým sa formulujú návrhy na partnerstvá a podrobne stanovuje riadenie, financovanie a vykonávanie opatrení. Na konci „testovacej fázy“, t. j. pred koncom roka 2011, Komisia preskúma a vyhodnotí účinnosť prístupu

založeného na partnerstve a stanoví, či a akým spôsobom zamýšľa pokračovať, najmä pokiaľ ide o podporu prostredníctvom budúceho rámcového programu pre výskum.

<u>Záväzky Únie inovácií</u>:

29. Rada, Parlament, členské štáty, priemysel a iné zúčastnené strany sa vyzývajú, aby podporili koncepciu partnerstiev v oblasti inovácií a uviedli konkrétne záväzky týkajúce sa realizácie tejto koncepcie. Komisia vyzýva všetky kľúčové zúčastnené strany, aby sa zaviazali spojiť úsilie a zdroje na dosiahnutie plánovaných cieľov partnerstiev.

Komisia by uvítala stanoviská a nápady týkajúce sa oblastí, o ktorých sa uvažuje v súvislosti s budúcimi partnerstvami, a iných možných kandidátoch, ktorí úspešne spĺňajú kritériá.

Ako prvý krok Komisia začne s prípravami na spustenie pilotného projektu partnerstva o aktívnom a zdravom starnutí do začiatku roku 2011. S prihliadnutím na stanovisko Parlamentu a Rady a príspevok od iných zúčastnených strán Komisia predloží návrhy na ďalšie partnerstvá počas roka 2011.

6. ZVÝŠENIE ÚČINKU NAŠICH POLITÍK VONKAJŠOU SPOLUPRÁCOU

Hospodárska súťaž o znalosti a trhy je čoraz globálnejšia. V súkromnom sektore sa rozhodnutia o investíciách do výskumu, vývoja a inovácií prijímajú na svetovej úrovni. Európa v tejto svetovej hospodárskej súťaži stráca vplyv. Skôr opísané opatrenia v rámci iniciatívy Únia inovácií sú navrhované s cieľom zvrátiť tento trend a urobiť z Európy atraktívnejšie miesto pre spoločnosti a investorov.

Úspech Európy závisí od jej schopnosti zvrátiť vývoj v posledných desaťročiach, kedy z Európy odchádzali „mozgy“, a pritiahnuť popredné talenty. Európske univerzity a výskumné inštitúty každoročne udeľujú tisícky titulov v oblasti vedy a techniky zahraničným štátnym príslušníkom. Týmto ľuďom by sa mala dať možnosť zostať v Európe využitím možností v rámci balíka vedeckých víz[27] a systému modrej karty. Okrem potrebných právnych oprávnení musia byť presvedčení, že európske univerzity, výskumné centrá a inovatívne klastre okolo nich sú miestami svetovej excelentnosti a že podmienky pre život a pracovné podmienky sú lákavé.

Aby bola Európa v tejto svetovej súťaži o excelentnosť úspešná, musí naďalej prehlbovať svoju vedeckú a technologickú spoluprácu s tretími krajinami. Programy EÚ pre výskum už patria k najotvorenejším na svete. Trhy Európy sú takisto najotvorenejšie na svete, pričom dávajú investorom prístup na integrovaný a konkurencieschopný vnútorný trh s 500 miliónmi zákazníkov založený na jasných, predvídateľných a spravodlivých pravidlách.

Táto otvorenosť by sa nám mala vrátiť prostredníctvom našej spolupráce v oblasti vedy a techniky s tretími krajinami. Medzinárodná spolupráca musí ísť ruka v ruke s integrovaným prístupom z hľadiska prinášania výsledkov spoločných projektov v oblasti výskumu a vývoja

[27] Smernica Rady Ú. v. EÚ L289/15, 3.11.2005 (2005/71/ES vrátane odporúčania ES o krátkodobých vízach pre výskumných pracovníkov).

na trh. To znamená predovšetkým ponúknuť ekvivalentnú ochranu práv duševného vlastníctva, otvorený prístup k interoperabilným normám, nediskriminačné verejné obstarávanie a odstránenie iných nehmotných prekážok trhu v súlade s medzinárodnými požiadavkami.

Aby Európa dosiahla takéto rovnaké podmienky na svetovej úrovni pre výskum a vývoj, musí konať ako jeden celok. V súčasnosti sa zdá, že naše členské štáty, regióny alebo dokonca miestne orgány súťažia medzi sebou, pokiaľ ide o dohody o spolupráci v oblasti výskumu, o činnosti a úrady v iných hospodárstvach. To vedie k rozptýleniu a fragmentácii úsilia. Táto situácia oslabuje aj postavenie Európy v rokovaniach s našimi hlavnými partnermi na celom svete o prístupe na trh za rovnakých podmienok. Nedávny pokrok, ktorý sa dosiahol v súvislosti s Európskym rámcom pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti vedy a techniky a so Strategickým fórom pre medzinárodnú spoluprácu, sa musí preto urýchliť.

Napokon mnohé, ak nie všetky spoločenské výzvy, na ktoré sa európske úsilie v oblasti výskumu a inovácií musí zamerať, sú taktiež globálnymi výzvami. Vyriešenie mnohých z týchto výziev si vyžaduje spoločné úsilie na celom svete[28]. Predovšetkým mnohé hlavné výskumné infraštruktúry si vyžadujú rozsiahle investície, ktoré je možné realizovať len prostredníctvom svetovej spolupráce.

Záväzky Únie inovácií

30. Do roku 2012 by mala Európska únia a jej členské štáty zaviesť integrované politiky s cieľom **zabezpečiť, aby poprední akademickí pracovníci, výskumní pracovníci a inovátori žili a pracovali v Európe a motivovať dostatočné množstvo vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov z tretích krajín, aby zostali v Európe**.

31. **Európska únia a jej členské štáty by mali považovať vedeckú spoluprácu s tretími krajinami za záležitosť spoločného záujmu a vyvinúť spoločné prístupy. To by malo prispieť ku globálnym prístupom a riešeniam v súvislosti so spoločenskými výzvami a k vytvoreniu rovnakých podmienok** (odstránenie prekážok v prístupe na trh, uľahčenie normalizácie, ochrana PDV, prístup k obstarávaniu atď.). V roku 2012 v rámci Európskeho výskumného priestoru Komisia navrhne spoločné priority EÚ a členských štátov v oblasti vedy a techniky ako základ pre koordinované pozície alebo spoločné iniciatívy vo vzťahu k tretím krajinám vychádzajúc z práce Strategického fóra pre medzinárodnú spoluprácu. Medzitým by EÚ a členské štáty mali pri uzatváraní dohôd v oblasti vedy a techniky a aktivitách s tretími krajinami konať jednotne. Preskúma sa potenciálny rozsah zastrešujúcich dohôd medzi EÚ a členskými štátmi s tretími krajinami.

32. Európska únia by mala posilniť spoluprácu pri zavádzaní svetových výskumných infraštruktúr. Do roku 2012 **by sa mala dosiahnuť dohoda s medzinárodnými partnermi o vývoji výskumných infraštruktúr vrátane infraštruktúr týkajúcich sa IKT, ktoré je možné vzhľadom na požiadavky týkajúce sa nákladov, zložitosti a/alebo ineroperability vyvinúť len na svetovej úrovni**.

[28] V tejto súvislosti je dôležitá úloha politiky EÚ v oblasti rozvoja.

7. REALIZÁCIA

Premena EÚ na skutočnú Úniu inovácií si vyžaduje trvalé úsilie, úzku spoluprácu a účinné vykonávanie na všetkých úrovniach (na úrovni EÚ a na vnútroštátnej a regionálnej úrovni) v priebehu mnohých rokov. Úlohy a povinnosti každého aktéra v rámci iniciatívy Únia inovácií musia byť preto jasne definované a musia sa zaviesť dôkladné mechanizmy monitorovania s cieľom vyhnúť sa sklzu.

7.1. Reforma systémov výskumu a inovácií

Hoci je činnosť na úrovni EÚ dôležitá, na podporu schopnosti a ochoty podnikov a občanov investovať zostáva kľúčovou kvalita vnútroštátnych systémov výskumu a inovácií a ich interakcia medzi sebou a na úrovni EÚ. Sú potrebné značné reformy vnútroštátnych a regionálnych politík.

S cieľom pomôcť členským štátom navrhnúť takéto reformy v kontexte rozpočtových obmedzení, Komisia zhromaždila dostupné dôkazy a stanovila súbor znakov politiky, ktorými sa spravidla vyznačujú systémy dosahujúce vynikajúce výsledky. Tieto znaky sú uvedené v prílohe I. Mnohé z týchto znakov sú už zohľadnené v politických záväzkoch navrhnutých v tomto oznámení. Členské štáty sa vyzývajú, aby použili tieto stanovené znaky politiky na vykonanie súhrnného „samohodnotenia“ svojich systémov výskumu a inovácií a následne definovali vo svojich národných programoch reforiem v rámci iniciatívy Európa 2020 kľúčové reformy do apríla 2011. Tieto znaky politiky môžu byť relevantné aj pre kandidátske a potenciálne kandidátske krajiny.

Komisia využije tieto stanovené znaky politiky ako základ pre podporu ďalších výmen najlepších postupov medzi členskými štátmi a na zlepšenie nástrojov podávania správ o politikách (napr. Trendchart a ERA-WATCH). Komisia je takisto pripravená podporiť preskúmania podľa jednotlivých krajín s využitím medzinárodných odborných znalostí. Komisia sa bude predovšetkým usilovať o nový strategický vzťah s OECD.

Komisia je toho názoru, že Rada (pre konkurencieschopnosť) by mohla hrať novú úlohu pri monitorovaní pokroku členských štátov, pokiaľ ide o reformy v inováciách, ako súčasť celkovej hospodárskej koordinácie v rámci stratégie Európa 2020 („európsky semester“).

33. Členské štáty sa vyzývajú, aby vykonali samohodnotenie založené na znakoch politiky stanovených v prílohe I a aby určili kľúčové výzvy a kritické reformy ako súčasť svojich národných programov reforiem. Komisia podporí tejto proces prostredníctvom výmeny najlepších postupov, partnerských preskúmaní a rozvoja dôkazovej základne. Komisia bude tieto prvky uplatňovať aj na svoje vlastné iniciatívy v oblasti výskumu a inovácií. Pokrok sa bude monitorovať v rámci integrovanej hospodárskej koordinácie („európsky semester“).

7.2. Meranie pokroku

Pokrok na ceste k dosiahnutiu Únie inovácií by sa mal merať na úrovni Európskej rady pomocou dvoch hlavných ukazovateľov: cieľa týkajúceho sa investícií do výskumu a vývoja a nového ukazovateľa inovácií podľa požiadavky Európskej rady[29].

---

[29] Závery Európskej rady z 25. a 26. marca 2010 (EUCO 7/10).

S cieľom pomôcť Komisii reagovať na túto požiadavku Európskej rady bola zriadená skupina na vysokej úrovni pozostávajúca z popredných inovátorov a ekonómov z podnikateľskej sféry, ktorej úlohou je stanoviť možné ukazovatele, ktoré by najlepšie odrážali intenzitu výskumu, vývoja a inovácií a zároveň by zabránili duplicite s cieľom 3 % investícií do výskumu a vývoja so zameraním sa na výstupy a vplyvy a pri zabezpečení medzinárodnej porovnateľnosti.

Táto skupina dospela k záveru[30], že existuje naliehavá potreba zlepšiť dostupnosť údajov a rozsah a kvalitu ukazovateľov na meranie a monitorovanie výsledkov v oblasti inovácií, od technologických inovácií až po iné formy inovácií (napríklad inovácií vo verejnom sektore). Preskúmala dve možnosti: zoznam troch okamžite dostupných ukazovateľov (založených na žiadostiach o patenty, príspevku produktov vyrobených stredne vyspelými a vyspelými technológiami k obchodnej bilancii a zamestnanosti v aktivitách založených na znalostiach) a jediný ukazovateľ (odrážajúci úspešný rozvoj a dynamiku podnikateľských aktivít v oblasti inovácií). Zatiaľ čo údaje o demografii podnikov sú v zásade dostupné, vývoj takéhoto ukazovateľa na meranie podielu rýchlo rastúcich, inovatívnych spoločností v hospodárstve by si vyžadovalo ďalšiu prácu, ktorá by mohla trvať dva roky.

Po preštudovaní záverov skupiny Komisia rozhodla o návrhu jediného ukazovateľa definovaného ako rýchlo rastúce, inovatívne spoločnosti, ktorý najlepšie zodpovedá požiadavke Európskej rady, hoci jeho vývoj si bude vyžadovať približne dva roky. Tento ukazovateľ umožňuje dobré meranie dynamiky hospodárstva; zachytáva dôležitú časť hospodárstva, odkiaľ je potrebné, aby prišiel rast a pracovné miesta; Je orientovaný na výstupy a odráža vplyv rámcových podmienok pre inovácie, ktoré môžu tvorcovia politík na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni ovplyvniť. Zameriava sa aj na kritický nedostatok, ktorý potrebuje EÚ odstrániť, ak chce dobehnúť svetových lídrov v inováciách.

Komisia je tiež presvedčená, že v dôsledku toho, že inovácie sú javom, ktorý má mnoho aspektov, si monitorovanie pokroku vyžaduje širší súbor ukazovateľov. Na základe prehľadu výsledkov inovácií sa preto vyvinul prehľad výsledkov výskumu a inovácií v Únii, ktorého úlohou je poskytnúť komparatívne hodnotenie výkonnosti EÚ a členských štátov z hľadiska súboru ukazovateľov vrátane tých, ktoré stanovila skupina na vysokej úrovni. Zoznam ukazovateľov je stanovený v prílohe II. Hoci sa využívajú najlepšie štatistické zdroje, je potrebná ďalšia práca na vývoj ukazovateľov o takých aspektoch ako netechnologické inovácie, dizajn, inovácie služieb a výkonnosť na regionálnej úrovni.

34. Komisia navrhuje začať potrebné činnosti na vývoj nového ukazovateľa, ktorý bude merať podiel rýchlo rastúcich inovatívnych spoločností v hospodárstve. To si bude vyžadovať plnú spoluprácu medzi členskými štátmi a medzinárodnými partnermi. Vzhľadom na tieto záväzky Komisia predloží potrebné návrhy a prijme potrebné opatrenia na vývoj tohto ukazovateľa v horizonte dvoch rokov a prípadne v spolupráci s OECD, aby sa tento ukazovateľ mohol stať novým hlavným ukazovateľom umožňujúcim v rámci stratégie EÚ 2020 hodnotenie výkonnosti EÚ v porovnaní s jej hlavnými obchodnými partnermi.

- **Komisia** začne okamžite **monitorovať celkový pokrok, pokiaľ ide o výkonnosť v oblasti inovácií za použitia prehľadu výsledkov výskumu a inovácií v Únii (pozri prílohu II).**

[30] http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/geoghegan-quinn/hlp/index_en.htm

7.3. Angažovanosť všetkých na realizáciu Únie inovácií

Spoločné úsilie inštitúcií EÚ a ostatných zúčastnených strán bude kľúčom k úspechu Únie inovácií.

Európska rada by mala poskytnúť vedenie a politický stimul ako súčasť stratégie Európa 2020.

Rada by mala hrať vedúcu úlohu v prijímaní potrebných opatrení na zlepšenie rámcových podmienok EÚ. V nadväznosti na zakladanie európskych partnerstiev v oblasti inovácií by mala zabezpečiť, aby boli zavedené podmienky, ktoré im umožnia prinášať ovocie. Komisia navrhuje, aby Rada zasadala každý polrok ako „Rada inovácií", pričom na tomto zasadnutí by sa mali zúčastniť príslušní ministri, aby prerokovali dosiahnutý pokrok a identifikovali oblasti, kde sa môže vyžadovať nový stimul.

Európsky parlament sa vyzýva, aby dal prioritu návrhom a iniciatívam týkajúcim sa Únie inovácií vrátane identifikácie a úspechu európskych partnerstiev v oblasti inovácií. Komisia by uvítala, keby Parlament uskutočnil raz ročne hlavnú politickú diskusiu o pokroku so zástupcami národných parlamentov a zúčastnenými stranami s cieľom určiť kľúčové posolstvá a udržať Úniu inovácií medzi hlavnými bodmi politického programu.

Európska komisia vypracuje iniciatívy stanovené v rámci iniciatívy Únia inovácií. Bude pomáhať členským štátom s reformami ich systémov a vyvinie iniciatívu na podporu výmeny osvedčených postupov na všetkých úrovniach. Komisia rozšíri mandát výboru pre Európsky výskumný priestor a zapojí popredných vedúcich predstaviteľov z oblasti podnikania a financií a mladých výskumných pracovníkov a inovátorov s cieľom nepretržite hodnotiť Úniu inovácií, preskúmať nové trendy a poskytovať odporúčania v súvislosti s prioritami a opatreniami. Komisia bude systematicky monitorovať pokrok a každý rok podávať správu o dosiahnutom pokroku. V prípade potreby využije svoje práva vyplývajúce zo Zmluvy s cieľom navrhnúť konkrétne odporúčania pre jednotlivé členské štáty v tejto oblasti s cieľom pomôcť im pri procese reforiem.

Členské štáty (a ich regióny) by mali zabezpečiť, aby boli zavedené potrebné štruktúry riadenia tam, kde ešte neexistujú. Mali by vykonávať dôkladné samohodnotenia a hľadať spôsoby reformovania ich systémov s cieľom podporiť excelentnosť, podnietiť užšiu spoluprácu a realizovať inteligentnú špecializáciu z hľadiska EÚ. Mali by preskúmať svoje operačné programy spolufinancované zo štrukturálnych fondov v súlade s prioritami stanovenými v rámci stratégie Európa 2020 a usilovať sa o pridelenie dodatočných zdrojov na výskum a inovácie. V rámci národných programov reforiem, ktoré sa očakávajú do apríla 2011, by sa malo určiť, aké konkrétne kroky sa podniknú a v akých lehotách a ak budú zahrnuté výdavky, ako sa odôvodnia. Nový výbor pre Európsky výskumný priestor by mal prevziať zodpovednosť za stimulovanie pokroku členských štátov pri vykonávaní iniciatívy Únia inovácií, zabezpečení potrebnej účasti ministerstiev zodpovedných za priemysel a koordinácie so Skupinou pre politiku podnikov.

Zúčastnené strany – podnikateľská sféra, miestne orgány, sociálni partneri, nadácie, mimovládne organizácie – sa vyzývajú, aby podporili Úniu inovácií. Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov sa vyzývajú, aby spolupracovali s organizáciami a orgánmi, ktoré zastupujú, s cieľom poskytnúť podporu, podnietiť iniciatívy a pomôcť pri šírení najlepších postupov.

Komisia uľahčí diskusiu a výmenu nápadov a najlepších postupov prostredníctvom výmeny online a vytvárania sociálnych sietí zameraných na Úniu inovácií.

S cieľom ďalej stimulovať tento proces výmeny a podporiť inovatívneho ducha Komisia bude každoročne organizovať konferenciu o inováciách s cieľom diskutovať o stave Únie inovácií v spojení s navrhovanou diskusiou Európskeho parlamentu. Na tejto konferencii by sa mali zhromaždiť ministri, členovia Európskeho parlamentu, vedúci pracovníci podnikov, dekani univerzít a vedúci pracovníci výskumných centier, bankári a investori do rizikového kapitálu a v neposlednom rade aj občania Európy.

PRÍLOHA I Nástroj samohodnotenia: Znaky vnútroštátnych a regionálnych systémov výskumu a inovácií dosahujúcich vynikajúce výsledky

1. Podpora výskumu a inovácií je považovaná za kľúčový nástroj politiky na podnietenie konkurencieschopnosti a vytvárania pracovných miest, na riešenie hlavných spoločenských výziev a na zlepšenie kvality života a takto sa to prezentuje verejnosti

– Verejné opatrenie vo všetkých príslušných oblastiach politiky (vrátane vzdelávania a zručností, fungovania trhov s produktmi a službami, finančných trhov, podnikania a podnikateľského prostredia, priemyselnej politiky, súdržnosti/priestorového plánovania, infraštruktúry/IKT, ako aj zdaňovania) a na všetkých úrovniach je navrhované a vykonávané v podobe strategického, jednotného a integrovaného rámca orientovaného na podporu inovácií a posilnenie znalostnej základne a základného výskumu.

– Keď sú politiky a financie zamerané na osobitné priority, tieto sa čoraz viac orientujú na riešenie hlavných spoločenských výziev, akými je efektívne využívanie zdrojov, zmena klímy a zdravie a starnutie, a na získanie konkurenčnej výhody z hľadania nových riešení týchto výziev.

2. Navrhovanie a vykonávanie politík v oblasti výskumu a inovácií je riadené na najvyššej politickej úrovni a založené na viacročnej stratégii. Politiky a nástroje sú zacielené na využívanie súčasných alebo vznikajúcich vnútroštátnych/regionálnych silných stránok v kontexte EÚ („inteligentná špecializácia“)

– Účinná a pevná vládna štruktúra spravidla riadená na najvyššej politickej úrovni stanovuje širokú politickú orientáciu vo viacročnom horizonte a zabezpečuje udržateľné a náležite koordinované vykonávanie. Táto štruktúra je podporovaná sieťami zahŕňajúcimi všetky zúčastnené strany, ku ktorým patrí priemysel, regionálne a miestne orgány, parlamenty a občania, čím sa stimuluje kultúra inovácií a buduje vzájomná dôvera medzi vedou a spoločnosťou.

– Vo viacročnej stratégii sa vymedzuje obmedzený počet priorít, ktorým predchádza medzinárodná analýza silných a slabých stránok na vnútroštátnej a regionálnej úrovni a vznikajúcich príležitostí („inteligentná špecializácia“) a vývoj trhu a stanovuje sa predvídateľný politický a rozpočtový rámec. Stratégia náležite odráža priority EÚ, pričom sa predchádza zbytočnej duplicite a fragmentácii úsilia a aktívne sa usiluje o využívanie príležitostí pre spoločné plánovanie, cezhraničnú spoluprácu a využívanie pákových účinkov nástrojov EÚ. Dvojstranná spolupráca s krajinami mimo EÚ je založená na jasnej stratégii a prípadne je koordinovaná s inými členskými štátmi EÚ.

– Je zavedený účinný systém monitorovania a preskúmania, ktorý využíva ukazovatele výstupov, medzinárodné porovnania výsledkov a nástroje hodnotenia ex post.

3. Politika inovácií je vykonávaná v širokom kontexte, ktorý ide nad rámec technologického výskumu a jeho aplikácií

– Je aktívne podporovaná široká koncepcia inovácií – vrátane inovácií v službách, zlepšenia procesov a organizačnej zmeny, modelov podnikania, marketingu, značiek a dizajnu – okrem iného aj prostredníctvom interdisciplinárnejšej práce zapájajúcej skupiny používateľov alebo spotrebiteľov ako dôležitých prvkov otvorených inovácií.

– Politiky ponuky a dopytu sa vyvíjajú konzistentným spôsobom na základe budovania a zvyšovania absorpčnej kapacity jednotného trhu.

4. Existujú primerané a predvídateľné verejné investície do výskumu a inovácií zamerané najmä na stimulovanie súkromných investícií

– Uznáva sa, že verejné financie hrajú dôležitú úlohu pri poskytovaní vysokokvalitnej znalostnej infraštruktúry a predstavujú stimul na udržanie excelentnosti vo vzdelávaní a výskume vrátane prístupu k výskumným infraštruktúram svetovej triedy, budovania regionálnej kapacity v oblasti vedy a techniky a podpory inovatívnych činností, najmä počas období hospodárskej recesie. V dôsledku toho sa verejným investíciám do vzdelávania, výskumu a inovácií dáva priorita a sú financované v rámci viacročných plánov s cieľom zabezpečiť predvídateľnosť a dlhodobý vplyv a prípadne čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov.

– Cieľom verejného financovania je stimulovať investície súkromného sektora. Skúmajú sa a prijímajú sa inovatívne riešenia financovania (napr. partnerstvá medzi verejným a súkromným sektorom) a využívanie daňových stimulov. Reformy sú zavádzané tak, aby zohľadňovali meniace sa podmienky a aby zabezpečili optimálnu návratnosť investícií.

5. Excelentnosť je hlavným kritériom pre politiku v oblasti výskumu a vzdelávania

– Finančné prostriedky na výskum sa v čoraz väčšej miere prideľujú na konkurenčnom základe a je jasne odôvodnená rovnováha medzi inštitucionálnym financovaním výskumu a financovaním výskumu na základe projektov. Inštitúty sa hodnotia na základe medzinárodne uznávaných kritérií a projekty sa vyberajú na základe kvality návrhov a očakávaných výsledkov a podliehajú vonkajšiemu partnerskému preskúmaniu. Financovanie výskumných pracovníkov presahuje hranice štátov a brány inštitútov. Výsledky výskumu financovaného z verejných zdrojov sú chránené a uverejňované spôsobom, ktorý podporuje ich využívanie.

– Vysokoškolské vzdelávanie a výskumné inštitúty majú potrebnú autonómiu na organizovanie svojich činností v oblasti vzdelávania, výskumu a inovácií, uplatňujú metódy otvoreného prijímania pracovníkov a využívajú alternatívne zdroje financovania, akým je napríklad filantropia.

– Právny, finančný a sociálny rámec pre výskumnú kariéru vrátane doktorandského štúdia ponúka dostatočne atraktívne podmienky pre mužov i ženy v porovnaní s medzinárodnými normami, najmä normami v USA. Patria sem priaznivé podmienky na zosúladenie súkromného a pracovného života a na profesijný rozvoj a odbornú prípravu. Sú zavedené stimuly na pritiahnutie popredných medzinárodných talentov.

6. Systémy vzdelávania a odbornej prípravy poskytujú správnu zmes zručností

– Sú zavedené politiky a stimuly na zabezpečenie dostatočného množstva absolventov (absolventov doktorandského štúdia) vo vede, technike, inžinierskych smeroch a matematike a vhodnej kombinácie zručností pre obyvateľstvo (prostredníctvom kvalitných systémov odborného vzdelávania a prípravy) v strednodobom až dlhodobom horizonte.

– Cieľom študijných programov vzdelávania a odbornej prípravy je poskytnúť ľuďom schopnosť získať a rozvíjať prierezové kompetencie, akými je kritické myslenie, riešenie problémov, kreatívnosť, tímová práca a medzikultúrne a komunikačné zručnosti. Osobitná pozornosť sa venuje riešeniu nedostatku inovatívnych zručností. Vzdelávanie a odborná príprava, ktoré sa zameriavajú na podnikavosť, sú široko dostupné alebo zahrnuté do študijných programov. Na splnenie tohto cieľa sa aktívne podporujú partnerstvá medzi formálnym vzdelávaním a inými odvetviami.

7. Aktívne sa podporuje partnerstvo medzi inštitútmi vysokoškolského vzdelávania, výskumnými centrami a podnikmi na regionálnej, vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni

– Výskumné úsilie je podľa možnosti sprevádzané nástrojmi na podporu komerčného využitia inovatívnych nápadov. Sú zavedené politiky a nástroje ako inovatívne/znalostné klastre, platformy na prenos znalostí a systémy poukážok s cieľom podnietiť spoluprácu a zdieľanie znalostí, ako aj vytvorenie priaznivejšieho podnikateľského prostredia pre MSP.

– Výskumní pracovníci a inovátori sa môžu slobodne pohybovať medzi verejnými a súkromnými inštitútmi. Existujú jasné pravidlá pre držbu práv duševného vlastníctva a sú zavedené systémy zdieľania a podpory na uľahčenie prenosu znalostí a tvorby podnikov, ktoré vznikli z univerzitného výskumu, a na pritiahnutie (rizikového) kapitálu a podnikateľských anjelov.

– Neexistujú prekážky v zakladaní a fungovaní nadnárodných partnerstiev a spolupráce.

8. Rámcové podmienky podporujú investície podnikov do výskumu a vývoja, podnikavosť a inovácie

– Politiky na podporu inovácií, podnikavosti a zlepšenie kvality podnikateľského prostredia sú úzko prepojené.

– Sú zavedené priaznivé podmienky na podporu rastúceho a rozsiahleho trhu rizikového kapitálu, najmä pre investície v počiatočnej fáze.

– V súlade s iniciatívou „Small Business Act“ pre Európu[31] sú pravidlá týkajúce sa zakladania a prevádzky podnikov jednoduché a sú navrhnuté tak, aby vyhovovali malým a stredným podnikom. Právny rámec je transparentný a aktualizovaný. Pravidlá sa náležite presadzujú. Trhy sú dynamické

[31] „Najskôr myslieť v malom“. Iniciatíva „Small Business Act“ pre Európu. KOM(2008) 394.

a konkurencieschopné. Podporuje sa ochota riskovať. Predpisy o platobnej neschopnosti podporujú finančnú reorganizáciu podnikov. Podnikatelia, ktorí v prvom podnikaní skrachovali, nie sú diskriminovaní.

– Je zavedený efektívny, cenovo dostupný a účinný systém na ochranu duševného vlastníctva, ktorý podporuje inovácie a chráni investičné stimuly. Trh pre inovatívne produkty a služby sa neustále aktualizuje prostredníctvom efektívneho systému stanovovania noriem.

9. Verejná podpora pre výskum a inovácie v podnikoch je jednoduchá, ľahko prístupná a vysokokvalitná

– Existuje obmedzený počet dobre zacielených, jasne diferencovaných a ľahko prístupných systémov podpory, ktoré sú konzistentné s podporou dostupnou na úrovni EÚ a ktorými sa riešia jasne identifikované trhové zlyhania v oblasti poskytovania súkromných financií na inovácie.

– Finančná podpora je prispôsobená potrebám spoločností, najmä MSP. Dôraz sa kladie skôr na výstupy než na vstupy a kontrolu. Administratívna záťaž je minimálna, výberové kritériá sú transparentné a lehoty na uzatvorenie zmluvy a na zaplatenie sú čo najkratšie. Systémy financovania sa pravidelne hodnotia a porovnávajú s porovnateľnými systémami v iných krajinách.

– Vnútroštátne financie sú prideľované pomocou postupov medzinárodného hodnotenia a stimulujú nadnárodnú spoluprácu. Pravidlá, postupy a harmonogramy sú zosúladené, aby sa zjednodušila účasť na programoch EÚ a spolupráca s ostatnými členskými štátmi.

– Je často dostupná osobitná podpora pre mladé inovatívne spoločnosti s cieľom pomôcť im rýchlo komerčne využiť ich nápady a podporiť ich v medzinárodnej spolupráci.

10. Verejný sektor je ako taký hybnou silou inovácií

– Verejný sektor poskytuje stimuly na podnietenie inovácií v rámci svojich organizácií a pri poskytovaní verejných služieb.

– Aktívne sa využíva verejné obstarávanie inovatívnych riešení s cieľom zlepšiť verejné služby, okrem iného aj prostredníctvom rozpočtov určených na tento cieľ. Ponuky sú založené na špecifikáciách výkonnosti založenej na výstupoch a zákazky sa udeľujú skôr na základe kvalitatívnych kritérií, ktoré zvýhodňujú inovatívne riešenia, ako napríklad analýzy životného cyklu, než len na základe najnižšej ceny. Využívajú sa možnosti spoločného obstarávania.

– Prípadne sa voľne sprístupňujú údaje verejných orgánov ako zdroj pre inovácie.

PRÍLOHA II

Prehľad výsledkov výskumu a inovácií

Ďalej uvedený zoznam ukazovateľov poskytuje základ pre ročný prehľad výsledkov ako súčasť monitorovania iniciatívy Únia inovácií. Údaje využívajúce najnovšie dostupné štatistiky budú uvedené za každý členský štát, Európsku úniu a najdôležitejšie krajiny mimo EÚ. Vynaloží sa úsilie na sprístupnenie údajov na regionálnej (t. j. nižšej ako vnútroštátnej) úrovni za členské štáty EÚ. Prehľad sa bude robiť do roku 2020 a bude predmetom pravidelného preskúmania v závislosti od dostupnosti nových zdrojov údajov a/alebo novej politickej orientácie. Komisia sa bude usilovať vytvoriť dodatočný ukazovateľ výsledkov odrážajúci rodové hľadisko, ktorý sa začlení do prehľadu.

Ukazovateľ	Zdroj údajov
PREDPOKLADY	
Ľudské zdroje	
1.1.1 Noví absolventi doktorandského štúdia (ISCED 6) na 1000 obyvateľov vo veku 25 – 34 rokov*	Eurostat
1.1.2 Percentuálny podiel osôb vo veku 30 – 34 rokov, ktoré ukončili terciárne vzdelávanie*	Eurostat
1.1.3 Percentuálny podiel mladých ľudí vo veku 20 – 24 rokov, ktorí dosiahli aspoň úroveň vyššieho stredoškolského vzdelania*	Eurostat
Otvorené, excelentné a atraktívne výskumné systémy	
1.2.1 Medzinárodné vedecké spoločné publikácie na milión obyvateľov	Thomson/Scopus
1.2.2 Vedecké publikácie patriace k 10 % najčastejšie citovaných publikácií na svete ako percentuálny podiel z celkového počtu vedeckých publikácií v krajine	Thomson/Scopus
1.2.3 Doktorandi z krajín mimo EÚ[32] na milión obyvateľov	Eurostat/OECD
Financie a podpora	
1.3.1 Verejné výdavky na výskum a vývoj ako percentuálny podiel HDP	Eurostat
1.3.2 Rizikový kapitál (počiatočná fáza, expanzia a nahradenie) ako percentuálny podiel HDP	EVCA/Eurostat
ČINNOSTI SPOLOČNOSTÍ	
Investície spoločností	
2.1.1 Výdavky podnikov na výskum a vývoj ako percentuálny podiel HDP	Eurostat
2.1.2 Výdavky na inovácie, ktoré sa netýkajú výskumu a vývoja, ako percentuálny	Eurostat

[32] Zahraniční doktorandi za krajiny mimo Európy.

podiel obratu	
Väzby a podnikanie	
2.2.1 MSP inovujúce vo vnútri podniku ako percentuálny podiel MSP	Eurostat
2.2.2 Inovatívne MSP spolupracujúce s inými ako percentuálny podiel MSP	Eurostat
2.2.3 Spoločné publikácie verejného a súkromného sektora na milión obyvateľov	Thomson/Scopus
Duševné aktíva	
2.3.1 Žiadosti o patenty PCT na miliardu HDP (v PPS)	Eurostat
2.3.2 Žiadosti o patenty PCT v oblasti spoločenských výziev na miliardu HDP (v PPS) (zmierňovanie zmeny klímy, zdravie)	OECD
2.3.3 Obchodné značky Spoločenstva na miliardu HDP (v PPS)	OHIM/Eurostat
2.3.4 Dizajny Spoločenstva na miliardu HDP (v PPS)	OHIM/Eurostat
VÝSTUPY	
Inovátori	
3.1.1 MSP (s viac ako 10 zamestnancami) zavádzajúce inovácie výrobkov alebo procesov ako percentuálny podiel MSP	Eurostat
3.1.2 MSP (s viac ako 10 zamestnancami) zavádzajúce marketingové alebo organizačné inovácie ako percentuálny podiel MSP	Eurostat
3.1.3 Rýchlo rastúce podniky (s viac ako 10 zamestnancami) ako percentuálny podiel všetkých podnikov[33]	Eurostat
Hospodárske účinky	
3.2.1 Zamestnanosť v činnostiach založených na znalostiach (výroba a služby) ako percentuálny podiel celkovej zamestnanosti	Eurostat
3.2.2 Vývoz produktov vyrobených stredne vyspelými a vyspelými technológiami ako percentuálny podiel celkového vývozu produktov	OSN/Eurostat
3.2.3 Vývoz služieb založených na znalostiach ako percentuálny podiel celkového vývozu služieb	OSN/Eurostat
3.2.4 Predaj inovácií, ktoré sú nové pre trh a nové pre podniky, ako percentuálny podiel obratu	Eurostat
3.2.5 Príjmy z licencií a patentov zo zahraničia ako percentuálny podiel HDP	Eurostat

**Pre tieto ukazovatele sa poskytne členenie podľa pohlavia.*

[33] Na základe overenia dostupnosti údajov do roku 2011.

Porovnanie medzi EÚ a USA

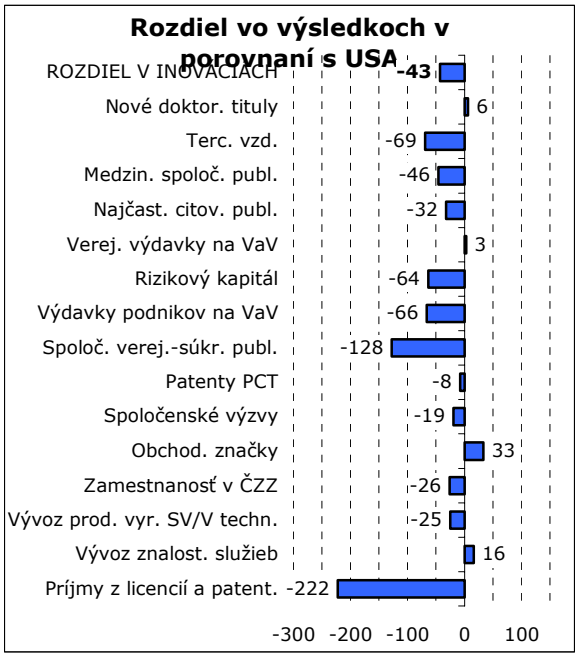

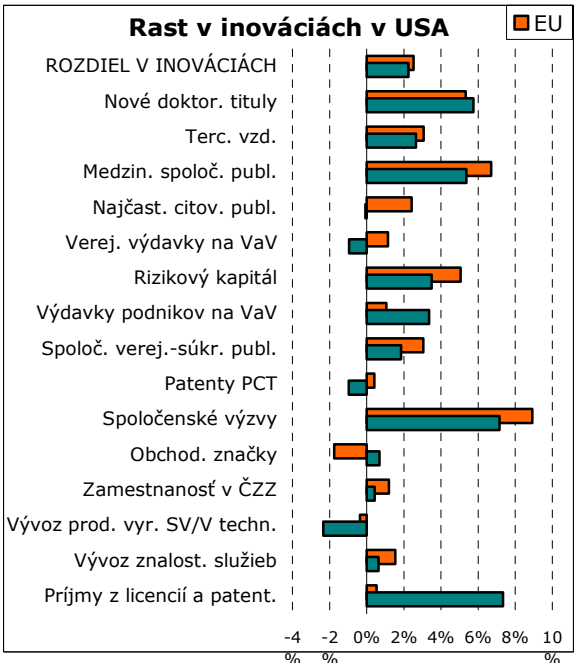

Porovnanie medzi EÚ a Japonskom

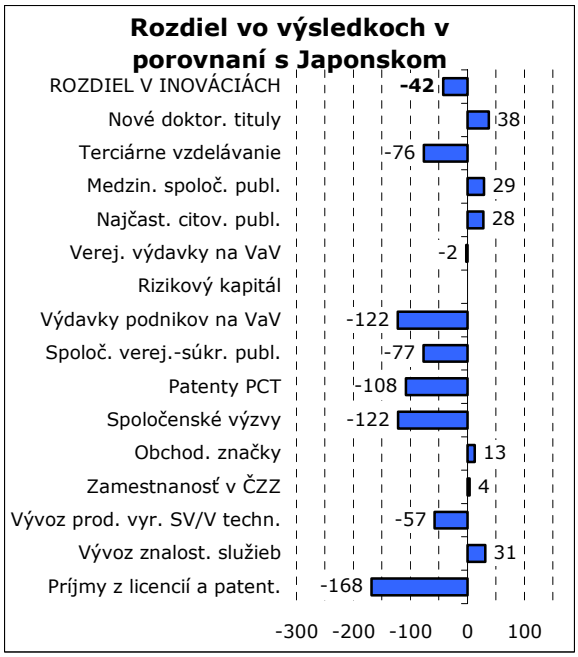

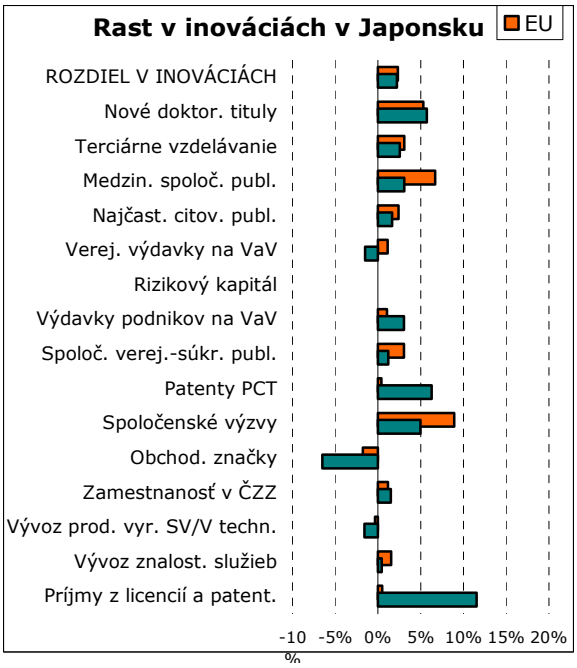

Porovnania medzi EÚ a Čínou

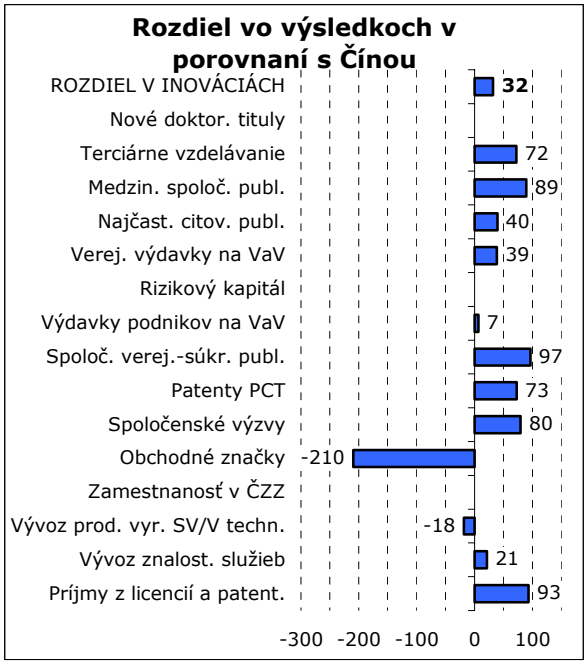

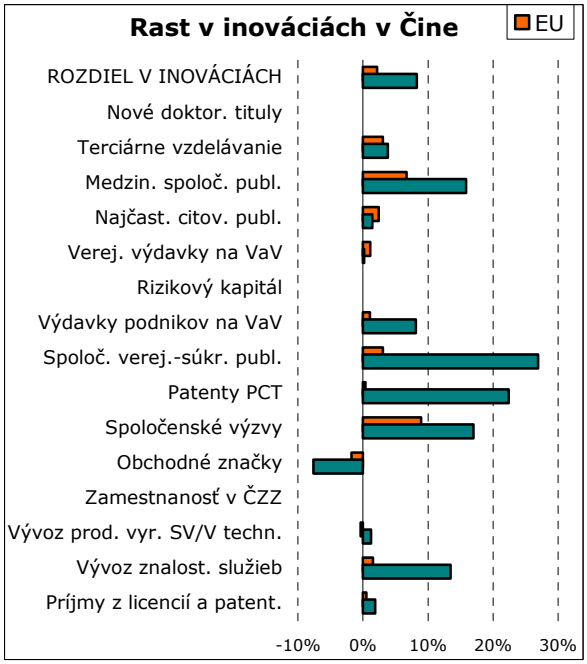

Poznámka: porovnania založené na najnovších dostupných údajoch: rok 2008 pre všetky ukazovatele okrem: medzinárodných spoločných publikácií (2009); najčastejšie citovaných publikácií (2007); spoločných publikácií verejného a súkromného sektora (2007); patentov PCT (2007); zamestnanosti v ČZZ (2007). Pre Japonsko: nie sú dostupné údaje pre rizikový kapitál a posledné údaje o zamestnanosti v ČZZ sú z roku 2005. Pre Čínu: nie sú dostupné údaje pre nové doktorské tituly, rizikový kapitál, náklady na patenty, zamestnanosť v ČZZ

PRÍLOHA III

Európske partnerstvá v oblasti inovácií

Ciele a rozsah pilotného projektu európskeho partnerstva v oblasti inovácií zameraného na aktívne a zdravé starnutie

1. Ciele partnerstva

Keďže generácia „baby boomu“ odchádza do dôchodku, obyvateľov nad 60 rokov pribúda dvakrát rýchlejšie ako pred rokom 2007, t. j. približne o dva milióny ľudí ročne. Do roku 2050 počet obyvateľov nad 50 rokov vzrastie o 35 % a počet obyvateľov nad 85 rokov sa zvýši trojnásobne. Keby súčasná úroveň chorôb u týchto vekových skupín zostala, o mnoho miliónov Európanov viac by trpelo ochoreniami, akými sú neurodegeneratívne ochorenia (Alzheimerova choroba a Parkinsonova choroba) a ďalšie choroby ako rakovina a kardiovaskulárne choroby, ktoré prevažujú v staršom veku. Táto skutočnosť si vyžaduje urýchliť objavenie a zavedenie techník skríningu, detekcie a (neinvazívnej) diagnostiky, liekov a liečebných postupov na prevenciu a liečbu týchto chorôb. Okrem toho inovatívne riešenia vrátane IKT a iných technológií majú potenciál poskytnúť vysokokvalitné a personalizované lieky a zdravotnú/sociálnu starostlivosť pri zvyšovaní efektívnosti našich systémov starostlivosti.

Kombinácia menšieho počtu pracujúceho obyvateľstva a vyššieho podielu ľudí na dôchodku so zdravotnými problémami začne o niekoľko rokov predstavovať značnú záťaž pre systémy sociálnej starostlivosti. Riešenie špecifických potrieb starších ľudí zároveň otvára nové trhové možnosti pre tých, ktorí dokážu priniesť inteligentné a inovatívne riešenia výziev, ktorým čelí starnúce obyvateľstvo, akými sú sociálna izolácia, zvýšený výskyt pádov a znížená mobilita. Realizácia prelomových objavov a umožnenie starým ľuďom žiť dlhšie zdravší a nezávislý život by malo nielen značné spoločenské, ale aj dôležité hospodárske prínosy.

K cieľom partnerstva v oblasti inovácií do roku 2020 patrí umožniť našim občanov viesť dlhšie nezávislý život v dobrom zdraví zvýšením priemerného počtu rokov zdravého života o dva roky a pri dosahovaní tohto cieľa **zlepšiť udržateľnosť a efektívnosť našich systémov sociálnej a zdravotnej starostlivosti a vytvoriť trh EÚ a svetový trh pre inovatívne produkty a služby s novými príležitosťami pre podniky v EÚ**.

2. Tvorba a zavedenie nástrojov

Partnerstvo v oblasti aktívneho a zdravého starnutia bude mať:

pevnú výskumnú zložku, ktorá bude podľa možnosti viesť k novým liekom pre starších ľudí, novým liečebným postupom alebo diagnostickým nástrojom, novým inštitucionálnym alebo organizačným prístupom a novým riešeniam umožňujúcim starším ľuďom lepšiu kvalitu života. Výskum sa môže vykonávať prostredníctvom vytvorenia nových programov/projektov v oblasti výskumu (najmä za použitia obstarávania vo fáze pred komerčným využitím) alebo prostredníctvom koordinácie existujúcich programov pre výskum (ako je to v prípade Alzheimerovej choroby alebo starnutia ako súčasti spoločných programových iniciatív EÚ).
Projekty demonštrácie, pilotné projekty a rozsiahle pokusy, ktoré sa budú týkať starších ľudí, pacientov, opatrovateľov, zariadení zdravotnej starostlivosti, zariadení domácej a komunitnej starostlivosti, infraštruktúry IKT atď. s cieľom testovať naše riešenia v dostatočnom rozsahu a koordinovaným spôsobom vo všetkých krajinách a v rôznych kontextoch. Takéto demonštrácie bude potrebné vykonať na rôznych miestach pri zabezpečení porovnateľnosti

a interoperability. To sa môže podporiť nástrojmi EÚ a vnútroštátnymi nástrojmi, akými sú štrukturálne fondy, Európska investičná banka a vnútroštátne a európske fondy na inovácie. Urýchlenie vytvorenia potrebných rámcových podmienok a dopytu, čo si bude vyžadovať vytvorenie lepších pravidiel pre klinické skúšky a testovanie, rýchle zavedenie postupov hodnotenia nových liekov Európskou agentúrou pre lieky, patentovanie a ochranu patentov, regulačné požiadavky, ako napríklad opatrenia na ochranu zdravotných a osobných údajov, úhrada prostredníctvom vnútroštátnych systémov zdravotného poistenia a koordinované obstarávanie vykonávané verejným sektorom (siete verejných orgánov), zabezpečenie interoperability a stanovenie noriem a referenčných špecifikácií pre nové zariadenia a služby pre telemedicínu a nezávislý život, stanovenie fondu na inovácie v oblasti starostlivosti a na vzácne choroby a riešenie možných prekážok prístupu na trh v tretích krajinách.

Takisto by sa mali identifikovať oblasti (vo výskume a vývoji aj v súvisiacich otázkach, ako je napríklad normalizácia), v rámci ktorých bude potrebná alebo žiaduca spolupráca s tretími krajinami.

To sa odrazí v obmedzenom množstve pracovných balíkov, v rámci ktorých sa navrhnú opatrenia, ktorých cieľom bude dosiahnuť tieto strategické ciele:

– nájsť a zaviesť inovatívne riešenia, klinické skúšanie, lieky a liečebné postupy s cieľom bojovať proti chronickým chorobám súvisiacim s vekom a liečiť ich (napr. Alzheimerova choroba, Parkinsonova choroba, ako aj rakovina, cukrovka, kardiovaskulárne choroby a iné chronické choroby) a zároveň poskytnúť verejnú podporu pre výskum menej často sa vyskytujúcich, zriedkavých alebo vzácnych chorôb súvisiacich s vekom (ktorým sa nedostáva dostatočnej pozornosti vo výskume financovaného zo súkromných zdrojov);

– vypracovať nové inovatívne politiky a modely podnikania na lepšiu integráciu systémov zdravotnej a sociálnej starostlivosti pre starších ľudí, zlepšiť domácu starostlivosť a samostarostlivosť; ako aj prispôsobiť a zavádzať vo veľkom nové inovatívne riešenia (vrátane riešení založených na IKT) pre dlhodobú starostlivosť o starších ľudí, ako je napríklad manažment chronických chorôb. Tento pracovný balík bude zahŕňať aj podporu verejného obstarávania a spolupráca EÚ v oblasti hodnotenia zdravotníckych technológií by takisto prispela k tomuto cieľu. Podporovať vývoj a zavádzanie inovatívnych riešení vrátane riešení založených na IKT a iných technológií pre produkty, zariadenia a služby osobitne vhodné pre starších ľudí s cieľom pomôcť im viesť aktívnejší a nezávislejší život, akými sú výstražné a bezpečnostné systémy, každodenná podpora, prevencia pred pádmi, služby sociálnej interakcie a domáce roboty a osobitný prístup na internet.

3. Aktéri a riadenie

V záujme úspechu chce Komisia spojiť prostredníctvom partnerstva v oblasti inovácií **všetkých hlavných európskych aktérov** v tejto oblasti a získať od nich aktívny a udržateľný záväzok. K nim patria nielen orgány a regulačné orgány, orgány zodpovedné za stanovovanie noriem a odborníci v oblasti obstarávania na úrovni EÚ a členských štátov, ale aj zástupcovia z verejných orgánov v oblasti zdravia a starostlivosti, z radov zdravotníckeho personálu a z výskumných inštitútov v oblasti zdravia a starnutia. Záväzok súkromného sektora bude vychádzať zo strany farmaceutického a biotechnologického priemyslu, výrobcov zdravotníckych a pomocných zariadení, odvetvia IKT, sektora zdravotného a sociálneho poistenia a zo strany poskytovateľov (rizikového) kapitálu. Dôležitú úlohu budú musieť v partnerstve zohrávať aj skupiny starších používateľov a organizácie starostlivosti.

Zodpovednosť za úspešné vykonávanie partnerstva v oblasti aktívneho a zdravého starnutia bude prináležať komisárovi pre zdravie a komisárovi zodpovednému za Digitálny program v celkovom kontexte riadenia hlavnej iniciatívy Únia inovácií. Komisia vyzve aktérov zo skôr zriadených skupín, aby sa zúčastnili na partnerstve. Zriadi sa riadiaci výbor, ktorý bude zložený aj z predstaviteľov členských štátov, priemyslu a odborníkov v oblasti starostlivosti o starších ľudí na vysokej úrovni s cieľom zabezpečiť účinné a včasné vykonávanie. Riadiaci výbor bude dohliadať na prácu troch pracovných skupín zložených z odborníkov, profesionálov z praxe a používateľov, pričom každá skupina sa zameria na vývoj a vykonávanie pracovných balíkov.

Partnerstvo by malo byť efektívne pre všetkých účastníkov. Komisia v rámci svojej úlohy zosúladí a zjednoduší existujúce iniciatívy v tejto oblasti. Do partnerstva budú napríklad začlenené príslušné technologické platformy, spoločné programovanie, iniciatívy zamerané na vedúce trhy a iné príslušné projekty financované z rámcových programov EÚ.

Prvou úlohou riadiaceho výboru bude – s pomocou pracovných skupín – navrhnúť do šiestich mesiacov strategický pracovný program, v ktorom sa stanoví výskumný program a priority pre demonštrácie a zavedenie vo veľkom rozsahu, určia sa spôsoby zhromažďovania odborných znalostí, posúdi sa úroveň požadovaného financovania a jeho zdrojov a špecifikuje sa využívanie nástrojov a politík na rýchle dosiahnutie výsledkov v oblasti výskumu a inovácií a na uvedenie produktov a služieb na trh bez zbytočného meškania. To by malo zahŕňať hĺbkovú analýzu výskumných potrieb a práce, ktorá už bola vykonaná, s cieľom predísť duplicite a zabezpečiť, aby sa partnerstvo mohlo opierať o najnovšie dostupné znalosti a odborné poznatky. Stanovia sa medzníky a nástroje monitorovania na vykonávanie. Riadiacemu výboru bude pri vývoji ukazovateľov monitorovania a zbere údajov pomáhať osobitná pracovná skupina.

<u>Ďalšie potenciálne partnerstvá v oblasti inovácií, ktoré už Komisia preskúmala</u>

Inteligentné mestá

V období od roku 2010 do roku 2020 je cieľom tohto partnerstva podporiť viaceré veľké európske mestá (s celkovým počtom obyvateľov najmenej 20 miliónov) pri znižovaní ich emisií uhlíka o viac ako 20 %, zvyšovaní podielu energie z obnoviteľných zdrojov používanej na dodávku elektriny, tepla a chladenia o 20 % a zvyšovaní efektívnosť používania energie koncovými používateľmi o 20 %. Partnerstvo ukáže uskutočniteľnosť rýchleho pokroku pri dosahovaní cieľov EÚ v oblasti energie a klímy na miestnej úrovni, pričom ukáže občanom, ako možno zlepšiť kvalitu ich života a miestnych hospodárstiev prostredníctvom investícií do energetickej efektívnosti, obnoviteľných zdrojov energie a riešení týkajúcich sa systémov hospodárenia s energiou vrátane inteligentného merania a využívania inovácií v oblasti IKT, ako aj efektívnej dopravy v obciach.

Európa, ktorá efektívne hospodári s vodou

Cieľom tohto partnerstva je podporiť opatrenia, ktoré môžu urýchliť inovácie v odvetví vodného hospodárstva. Opatrenia sú zamerané na dosiahnutie cieľov politiky EÚ v oblasti vodného hospodárstva a zároveň na zníženie spotreby vody, zlepšenie vodnej bezpečnosti a podporu postavenia Európy ako svetového lídra v odvetví vodného hospodárstva.

Udržateľná dodávka neenergetických surovín pre modernú spoločnosť

Cieľom je zaistiť bezpečný dodávateľský reťazec a dosiahnuť efektívne a udržateľné riadenie a využívanie neenergetických surovín počas celého hodnotového reťazca v Európe. Toto je

dôležitejšie ako kedykoľvek predtým na poskytnutie odpovede na rôzne spoločenské výzvy, ktorým čelíme. Demonštrácia desiatich inovatívnych pilotných tovární na ťažbu, spracovanie a recykláciu surovín a na hľadanie ich náhrady pre najmenej tri kľúčové použitia kritických surovín podčiarkuje toto partnerstvo.

Inteligentná mobilita pre občanov a podniky v Európe

Cieľom tohto partnerstva je dať Európe integrovaný systém dopravy od dverí k dverám a poskytnúť účinnú logistiku podporovaním širokého a koordinovaného vývoja a zavádzania inteligentných dopravných systémov. Partnerstvo v oblasti inovácií bude vychádzať z dostupných výsledkov výskumu a vývoja s cieľom využiť ich na ďalšie inovácie a na konkrétne prevádzkové využitie v kombinácii s ďalšími výskumnými, politickými a legislatívnymi opatreniami.

Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť

Potreba potravín vo svete v nadchádzajúcich dvoch desaťročiach prudko vzrastie. Cieľom tohto partnerstva je podporovať zdrojovo efektívne, produktívne a nízkoemisné poľnohospodárske odvetvie, ktoré funguje v harmónii s dôležitými prírodnými zdrojmi, od ktorých závisí poľnohospodárstvo, akými sú napríklad pôda a voda. Cieľom je zaistiť bezpečnú a stabilnú dodávku potravín, krmív a biomateriálov, pokiaľ ide o existujúce aj nové produkty. Je potrebné zlepšiť procesy na ochranu nášho životného prostredia, prispôsobenie sa zmene klímy a na jej zmiernenie. Partnerstvá by boli mostom medzi prierezovým výskumom a technológiami na jednej strane a poľnohospodármi, podnikmi a poradenskými službami, ktoré ich potrebujú.